Դ. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1161 — ՇԻՆԳՇԱԲԹԻ 5 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1902 — 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1902 „Ն. Տ."

10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ

ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

20, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, 20

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

امتیازی صاحب سورهاتاق غزته‌سی د. جیولك

باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰

DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN

SOURHANTAG

20. Avenue de la S. Porte

CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՁԻ ՏՐՈՒԻԼ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ոեւէ գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՄԱՐ

12 ամիսը կանխիկ ղր. 75

6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՔՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

12 ամիսը կանխիկ ղր. 100

6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ՔՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

12 ամիսը կանխիկ Ֆրգ. 22

6 » » » 11

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ 10 ԻՆ 20 ԻՆ ԵՒ 30 ԻՆ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Մէկ անգամի համար տողը 5 ղր.

Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ

ԱՖԻՒՕՑՆԵՐԸ ԱՐՇԱԼՈՑՍԻՆ

ՍԵՂԱՆԱԻՈՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵՒ. ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Հանր. Պարտուց Վարչութիւնը հասատուած առեն, Օսմանեան հին արժեթուղթերու պայմաններուն հետ Ռումելիի երկաթուղիի (Շըմնտրֆէր) արժեթուղթերու պայմաններն ալ փոխուելով, դրամագլուխը 15 միլիոն ոսկիի հղուուած, և ասոր գլխավճարին և պարգեւներուն համար յատկացուած էր հարիւրին 1էն 156345 Օսմ. ոսկի ի տարեկան գումար մը։

Դարձեալ որոշուած էր որ հասոյթի յաւելման համեմատութեամբ հրապարակէն արժեթուղթ գնուելով չնչուէր, և վիճակահանութեան մէջ անոնց չհան գլխավճարին և պարգեւներուն փոխարէն նորէն արժեթուղթ գնուէր ի չհ արժեթուղթի տէրերուն, որով որոշուած ժամանակէն առաջ ալ ապահ պիտի կարենար ըլլալ չրջաբերութեան մէջ գտնուած արժեթուղթերու գումարը։

Արդ, 1901-1902, այսինքն 20րդ տարեշրջանին մէջ այս հաշուէն 32585 Օսմ. ոսկի աւելցած ըլլալով, այդ գումարով 6888 չրջանառութեան գնուած է, սովորական հաշուով անուանով։ Բայց ասկէ զատ, Վարչութիւնը մասնաւոր հաշիւ անունով ուրիշ պահեստի ճիւղ մըն ալ ունի, որուն համար ալ ընդհ. հասոյթներու յաւելման չնորհիւ, բացէն գնուած է նաև վերջին տարուան մէջ 5477 շըմնտրֆէր, որով միայն վերջին 20րդ տարեշրջանին մէջ հրապարակէն գնուած արժեթուղթերու ընդհ. գումարը կ'ըլլայ 12365։

Սովորական թէ մասնաւոր հաշուոց համար ըլլայ, Հանր. Պարտուց Վարչութեան մինչև 1902 վերջ. 28 հրապարակէն գնած երկաթուղիի արժեթուղթերու ընդհանուր գումարն է 155645, որոնց մէ 2100 հատը գլխավճար կամ պարգև չհած ըլլալով, հիմա իր քով մնացած են 153545 հատ։

Վերջին տարուան մէջ չհող թիւերուն ցանկն է

358	հատ	400 ֆր.	143200
11	»	1000 »	11000
4	»	1250 »	5000
1	»	3000 »	3000
1	»	6000 »	6000
1	»	25000 »	25000
1	»	300000 »	300000
377			493200

Այսինքն 377 թիւեր չհած են, որոնց հաշուումարն է անուանական 493200 ֆր.։ Եւ որովհետև անուանական 100ին իրականն է 58, այս հաշուով Հանր. Պարտուց Վարչութեան մնուցկը մած կ'ըլլայ հնդուն դրամ 286056 ֆր. կամ 12586 Օսմ. ոսկի։

Այդ երկու հաշիւները բացուելէն ի վեր, թէ գլխավճար և թէ պարգեւ չհող թիւերն են.—

1960	հատ	400 ֆր.	784000
69	»	1000 »	69000
23	»	1250 »	28750
11	»	2000 »	22000
14	»	3000 »	42000
14	»	6000 »	84000
1	»	10000 »	10000
4	»	20000 »	80000
2	»	25000 »	50000
2	»	300000 »	600000
2100	»		1769750

Այսինքն 2100 թիւ չհած են, որոնց համագումարն է անուանական 1769750 ֆրանք, կամ հարիւրին 58 վճարքի համեմատութեամբ 1026303 ֆրանք, կամ 44973 Օսմանեան ոսկի։

Պէտք է հոս նկատողութեան առնել, որ Հանր. Պարտուց Վարչութեան գործելու սկսած առաջին տարիները, թէ՛ սովորական և թէ մասնաւոր երկաթուղիի գնման հաշիւներ բանալու չէր ներեր իր պիւտճէին։ Սկզբնաւորութիւնը եղաւ 1888-1889ի տարեշրջանին, սահմանափակ գումարով մը, և այդ տարուան մէջ գնուած արժեթուղթերէն միմիայն 17 թիւեր 400ական ֆրանքնոց գլխավճարները չհած էին, ընդամէնը 6800 ֆր. անուանական, այսինքն իրականը 3944 ֆր. կամ 171 ու կէս Օսմ. ոսկի։ Եւ ասիկա միմիայն սովորական հաշիւի համար էր։ Մասնաւոր հաշիւը կը սկսէր ճիշդ տասը տարի ետքը, այսինքն 1898ին, և նոյն տարիին մէջ առաջին անգամ ըլլալով գնուած մասնաւոր հաշիւի չրմնտրֆէրի արժեթուղթերէն գլխավճար և պարգեւ կը չհէին հետեւեալները.—

9	հատ	400 ֆր.	3600
1	»	1000 »	1000
1	»	2000 »	2000
11			6600

Այսինքն 11 թիւ 6600 ֆր. անուանական, կամ 3828 ֆր. իրական կամ 168 ու կէս Օսմ. ոսկի։ Հիմա այս չհու գումարներուն անհամմատ կերպով բարձրացած ըլլալն ալ կ'ապացուցանէ թէ՝ խիստ լաւ տնօրինութիւն մը կ'ընէր Հանր. Պարտուց Վարչութիւնը, հասոյթներու աւելցած մասը փոխանակ տակաւին հաստատուն եւ չարունակութիւնը ապահով կերպարանք մը չհած տոկոսի յաւելման յատկացնելու, աւելցած գումարով արժեթուղթ գնելով և չրջաբերութենէ քաշելով, ինչ որ մշեւնոյն բանը ըսել է հաշուագէտներու համար։

Գալով Ռումէլիի երկաթուղիի արժեթուղթերուն ընդհանուր քնութեանը, ինչպէս ուրիշ անգամ ալ ըսած ենք, այդ պարգեւաւոր արժեթուղթը, իր տեսակէն եղող թուղթերուն մէջ ամենէն չահաւորն է, իր հրապարակային արժէքէն դատելով։ Աչխարհի վրայ չկայ այնպիսի ապահով պարգեւաւոր արժեթուղթ մը, որուն հրապարակային արժէքը իր անուանական գինէն վեր, կամ գոնէ անոր հաւասարը չըլլայ, մինչդեռ մեր չըմնտրֆէրի հրապարակային գինը այսօր իր անուանական գինէն մէկ երրորդն իսկ չէ, կամ ներկայ վճարքին գոնէ կէսն իսկ. այնպէս որ միայն գլխավճարն իսկ հարիւրին 58 հաշուով 232 ֆր. ըրած ատեն, անոր հրապարակային գինն է այսօր 120 ֆր.էն ալ վար, այսինքն անոր կէսը միայն, անանկ որ գլխավճարն ալ զատ պարգեւ մը կ'ըլլայ ինքնին։

Մենք պարգեւաւոր թուղթի սիրահարներէն չենք. չափազանցութիւններէ առաջ եկած անպատեհութիւնները, որոնց առաջինն է ծուլութեան վարժութիւնը, լիովին կը ճանչնանք, բայց չափաւորութեան մէջ անոր զանազան օգտակարները չճանչցողներէն ալ չենք. նախ որ խնայողութեամբ բանի մը ակը ըլլալու ոամանէքը կը սովրեցնէ մարդուս, աղքատին կամ չունեւորին համար միշտ ապագայ հարստութեան յոյս մըն է, և եթէ մէկը իր կեանքին մէջ ալ չատ կամ քիչ անոր մէկ չնորհը վայելելու կարող չըլլայ, իր մահուանէն յետոյ զաւակաց ժառանգութիւն թողած կ'ըլլայ զայն, ինչպէս պիտի թողուր կալուած մը և կամ հնդուն դրամ։

Ասով ըսել չենք ուղեր որ ծնողք մի միայն պարգեւաւոր արժեթուղթը ժառանգութիւն ձգելու են, փոխանակ կալուածի կամ հնդուն դրամի, որ պիտի նչանակէր թէ ունեցածնին չունեցածնին պարգեւաւոր արժեթուղթի վերածէին. բայց լաւ կ'ըլլար որ աւելցուցած և իրենէ ժառանգութիւն պատրաստած քիչ կամ չատ գոյքերնուն մէկ պզտիկ մասն ալ այդ երանելին ըլլար։

Խնայողութիւնը, զրկանք կամ վիճակի ու պէտքի համեմատական ծախքի նուազումը ըսել չէ, այլ անպէտ ցոյցերու մխիտին յիմարութիւնը, որ ուրիշներուն ստակը ուտել, և ժառանգութեան իրաւունք ունեցողները կողոպտել կը նչանակէ։ Ասիկա բացարձակ անիրաւութեան ծափահարուած տեսակէտ է, ինչպէս չատ մը մոլութիւններ, որոնց վրայ հիացողներ և զանոնք քաջալերողներ կը գտնուին միշտ։ Բայց պարկեչտ և պատասխանատու մարդոց իտէալն է միշտ, առանց իր անձին և իրեններուն դէմ զրկանք ըրած ըլլալու, աչխատիլ բան մը աւելցնելով ժառանգութիւն մը պատրաստելու անոնց համար, որոնց կեանքին պատասխանատու եղած է ինքը իր չօժար կամքովը։

Ռումէլիի երկաթուղիի արժեթուղթը այնչափ սուղ բան մը չէ, հինգ ոսկիին չուրջը կը գտնուի. և մարդ մը որ խնայողութեամբ գոնէ հինգ ոսկի աւելցնելու կարողութիւն չունեցած ատեն ամուսնանալու և ընտանիք մը կազմելու կ'ելլէ, ատոր պատչճառութեան խելք հասցնելը մեր կարողութենէն բոլորովին դուրս է։ Ատոր մէջ գտնուող սրամտաբանութեան չի համիր մեր կարճ խելքը։ Բայց կը տեսնես անդին ալ անանկներ, որոնք 600000 ֆր.ի պարգեւէն չհանալով, այնպիսի ապահովութեամբ կը նետուին չըմնտրֆէրին վրայ, որուն անիւներուն տակ կը խորտակեն իրենց հաստատուն գործին ուսքերն իսկ։

Այս անխոհեմութիւնն ալ կը գործուի ոչ թէ անոնց համար, որոնց ապահովութիւնը, զրկանք կամ վիճակի ու պէտքի համեմատական ծախքի նուազումը ըսել չէ, այլ անպէտ ցոյցերու մխիտին յիմարութիւնը, որ ուրիշներուն ստակը ուտել, և ժառանգութեան իրաւունք ունեցողները կողոպտել կը նչանակէ։ Ասիկա բացարձակ անիրաւութեան ծափահարուած տեսակէտ է, ինչպէս չատ մը մոլութիւններ, որոնց վրայ հիացողներ և զանոնք քաջալերողներ կը գտնուին միշտ։ Բայց պարկեչտ և պատասխանատու մարդոց իտէալն է միշտ, առանց իր անձին և իրեններուն դէմ զրկանք ըրած ըլլալու, աչխատիլ բան մը աւելցնելով ժառանգութիւն մը պատրաստելու անոնց համար, որոնց կեանքին պատասխանատու եղած է ինքը իր չօժար կամքովը։

Ռումէլիի երկաթուղիի արժեթուղթը այնչափ սուղ բան մը չէ, հինգ ոսկիին չուրջը կը գտնուի. և մարդ մը որ խնայողութեամբ գոնէ հինգ ոսկի աւելցնելու կարողութիւն չունեցած ատեն ամուսնանալու և ընտանիք մը կազմելու կ'ելլէ, ատոր պատչճառութեան խելք հասցնելը մեր կարողութենէն բոլորովին դուրս է։ Ատոր մէջ գտնուող սրամտաբանութեան չի համիր մեր կարճ խելքը։ Բայց կը տեսնես անդին ալ անանկներ, որոնք 600000 ֆր.ի պարգեւէն չհանալով, այնպիսի ապահովութեամբ կը նետուին չըմնտրֆէրին վրայ, որուն անիւներուն տակ կը խորտակեն իրենց հաստատուն գործին ուսքերն իսկ։

Այս անխոհեմութիւնն ալ կը գործուի ոչ թէ անոնց համար, որոնց ապահովութիւնը, զրկանք կամ վիճակի ու պէտքի համեմատական ծախքի նուազումը ըսել չէ, այլ անպէտ ցոյցերու մխիտին յիմարութիւնը, որ ուրիշներուն ստակը ուտել, և ժառանգութեան իրաւունք ունեցողները կողոպտել կը նչանակէ։ Ասիկա բացարձակ անիրաւութեան ծափահարուած տեսակէտ է, ինչպէս չատ մը մոլութիւններ, որոնց վրայ հիացողներ և զանոնք քաջալերողներ կը գտնուին միշտ։ Բայց պարկեչտ և պատասխանատու մարդոց իտէալն է միշտ, առանց իր անձին և իրեններուն դէմ զրկանք ըրած ըլլալու, աչխատիլ բան մը աւելցնելով ժառանգութիւն մը պատրաստելու անոնց համար, որոնց կեանքին պատասխանատու եղած է ինքը իր չօժար կամքովը։

Ես իմ մասիս չեմ կրնար հասկնալ թէ ուսուցիչ մը ինչպէս աղայ պիտի կրնէ բամպակին բիացային հետեւելով, կամ գրագէտ մը ինչպէս գրականութիւն կրնայ ընել, երբ միտքը սեղմուած է եարտայի հաչիւներով և տոկոսի մանրամասնութիւններով։ Չեմ հասկնար թէ արհեստ մը, արուեստ մը ինչպէս անգործնական կրնայ ըլլալ։ Չէ՞ մի որ ամենէն վերացական հասկացութեան ալ իր գործնական պահանջմունքներն ունի, որոնցմէ բան մը չպիտի կրնար հասկնալ չուկայի մը։ Չէ՞ մի որ ապրուստի ամէն մէջոց ալ միևնոյն հիմը ունի, միևնոյն գործնական ոգին կը պահանջէ, մէկդի ձգելով մանրամասնութիւնները։

Ի՞նչ պիտի ըսէիք չուկացիի մը—իրենց հասկցած լեզուով «Գործնական մարդ» մը,—երբ օրինակի համար, օր մը դաս տալու կանչուէր դպրոցի մը մէջ, եւ անճրկէր ձեզմէ։ Իրաւունք պիտի ունենայի՞ք անգործնական կամ օդային մակդիրը փակցնելու անոր ճակտին, երբ օր մը չկրնար ըմբռնել թէ ի՞նչպէս կը խմբագրուի լրագիր մը։

Եթէ կ'առարկուի թէ գրական ըմբաղում մը ունեցողները գործնական չեն իրենց իսկ գործին մէջ, ես ալ պիտի ցուցնեմ ձեզի հարիւրաւոր չուկայիներ, որոնք ամէն բան են, գործնական մարդ ըլլալէ զատ։

Եթէ վարպետին խելքին հետեւելով, չուկայիչ տարբեր բանի մը վրայ չխօսելով եւ պսմայի ու պախալի հաչիւներով է որ մարդ մը գործնական կ'ըլլայ, ձեզի՛ ըլլայ այդ պատիւը, մենք մեր վերացականութեամբը —ձեր կարծիքով— աւելի գոհ ենք։

Շիտակը կ'ուզէք, ես բոլոր սրտովս կը խնդամ չուկացիի այս չափազանց տափակ ըմբռնումին վրայ, որ պիրկ կերպով չղթայած է իրենց դատողութիւնը։

Եթէ այնպէս չըլլար, պիտի կարմրէին ըսելու թէ՝ օրինակի համար՝ լրագրապետները անգործնական մարդիկ են։

ՇԱՒԱՐՇ

ՇՈՒԿԱՑԻԻ ԽԵԼՔ

Շա՛տ տարօրինակ մարդիկ են սա մեր չուկացիները։

Դիտած էք։

Իրենց համար անպատճառ, առանց բացառութեան, վերացական, անգործնական մարդիկ են բոլոր անոնք որ ուսուցիչ են, խմբագիր են, գրագէտ են, եւ վերջապէս թուղթ ու գրիչով կ'ապրուեն իրենց գոյութիւնը։

Երբո՛ք առարկութիւն չի վերցներ այս ճչմարտութիւնը. հաստատուած, բացարձա՛կ ճչմարտութիւն մըն է անիկա իրենց համար։

Արգահատելի՛, խեղճ մարդիկ, տըղայամիտներ, «վարժապետ-խաթիլը»-ներ են բոլոր այդ գրական աչխատասէրները, այնչափ խեղճ որ մարդուն ողորմելը կուգայ։

Եւ այս բառերը անանկ չեչտով մը կ'արտասանեն որ հեղինակութեան հով մը կուգայ իրենց։

Ինչո՞ւ։

Որովհետեւ գրագէտ մը, խմբագիր մը կամ վարժապետ մը չի գիտեր թէ Մանչեսթրէն եկած թօփ մը պատմական քանի՞ եարտա է, կամ բամպակին ո՞ր տեսակը լաւ է, կամ մէդրը 60 փարա՞յի գնուած ապրանք մը քանի՞ ծախելու է որ հարիւրին 10 զուտ չահ մը ըլլայ։

Որովհետեւ ուսուցիչ մը, խմբագիր մը կամ գրագէտ մը ասոնք չի կրնար գիտնալ, անիկա գործնական մարդ մը չէ, հապա անգառնալի կերպով վերացական մարդ մը, բառին... սարաֆական իմաստով։

Չէ՞ հիանար քիչ մը չափազանց չուկայիկ այս տրամաբանութեան վերայ։

Երկու ժամ կը տեւէ կռօնի կախումը։

—Կնիկ, սա բանթալօնս քիչ մը մաքրէ։

—Կեցիր ճանըմ, կուգամ, սա կրօնիս վրայ լաթ մը ծածկեմ։

—Կնիկ խահուէ մը բեր։

—Կը բերեմ, սա կրօնս քիչ մը քակուած է, ասեղով մը կարեմ կոր։

Չորս ժամ կը տեւէ։

—Կնիկ, իրիկուան ուտելիք ի՞նչ ունինք։

—Աստուծոյ տուածէն բան մը կայ։

—Ի՞նչ առնեմ։

—Հիմայ կըսեմ, սա կռօնս լէքէ եղած է...։

—Գիտնին տակն անցնի այդ կռօնը։

Տան խաղաղութիւնը նորէն կը խռովի։ Կինն կռօնին հետ է միչտ, երկանն երեսն անգամ չնայիր, սեպէ թէ չրջազգեստը էրիկն է և էրիկը չրջազգեստ։

Մարդը կը հալի կը մալի։ Որո՞ւ հոգ։

Վաճառականն օր մը փողոցը կը հանդիպի իր սպասաւոր — հասարիչ — դանձապետ — համարակալ — թղթակիցին կնոջն, որ փառաւորապէս հագուած էր. հետեւեալ օրն անմիջապէս մտուկին հաչիւն ստուգել կուգէ. կստուգէ և վաճառն ոսկւոյ պակաս մը կը գտնէ։ Վերահասու կըլլայ եղելութեան և երաչխաւորութեան ներքեւ առնելով իր սպասաւորն ևն.ը կը ճամբէ։

—Կնի՛կ, հաւնեցաք ըրածիդ։

—Ի՞նչ կայ։

—Ճամբայ տուին ինձի։

—Աղէկ որ կռօնս առեր ես... եթէ չը պնդէի չպիտի առնէիր։ Տեսա՞ր մի։

—Դուն ես պատճառ վռնտուելուս։

—Ես ինչո՞ւ ըլլամ։

—Կռօնը։

—Չնախս բոլոր կռօն հագնողներուն էրիկները կը վռնտուին հիմ.... պարապ խօսքեր։ Աստուած ողորմած է, մէկ դուռը կը գոցէ ուրիշ դուռ մը կը բանայ։

Այդն սասիկ նեղութեան մէջ է, առանց կանխաւ վճարելու բրինձի հատիկ մ'անգամ չկրնար գնել։ Այդն ու կինն, ամէն երեկոյ ձիթապտուղ կուտեն և վախ կայ որ ձիթենւոյ չիփսխարկուին։

Համեստաբայլ տիկնայք, ի՞նչ կը խորհիք այս տիկնոջ ընթացքին վրայ։ Դուք ալ այն կարծիքէ՞ն էք թէ կինը մը նախ հագուստն սիրելու է և ապա այրն։

Չեմ կարծեր, մանաւանդ թէ մրցքէս անգամ չեմ անցուներ կարծելը, միայն զժգոհութիւն կը յայտնեմ այն կնոջմէն որ իր ամուսնոյն վիճակին չ'ուշադրելով տեղեկանալ, դայն և ինքզինքն միանգամայն կապանէ առանց խրատ ուելու. Լաֆօնթէնէն զորտին որուն մանուան պատճառն ալ իմ կարծեօքս կը նմանկներն ըլլալու են, որք չար օրինակ տուած են անոր, այլոց պէս մեծ ըլլալու անմտութեան մասին։

Ե.

Տիկնա՛ք,

Չեմ կարծեր որ ձեր արժանապատուութեան դպչիմ և զձեզ բարկացնեմ եթէ համարձակիմ յայտնել թէ չատ կը յարգեմ այն կիներն որք աչխատասէր են և կը գործեն օրն ի բուն։

Սողոմոն իմաստուն իր Առակաց մէջ կ'ըսէ. «Կին ժրաջանութ եթէ ոք գտանիցէ, պատուականագոյն է այնպիսին քան զականս պատուականս.» կերեւի թէ հին դարուց մէջ ժրաջանութ կին գտնելը դժուար էր։ Դարձեալ միեւնոյն իմաստունն ուրիշ տեղ մը կըսէ. «Կին ժրաջանութ պսակ է առն իւրում։»

(Շարունակելի)

ԹՐՔԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐ

Բ

ՄԻՔԱՅԷԼ-ԵՐԱՆՈՍ ՉԱՓՐԱՍՏՃԵԱՆ

Մ. ե. Չափրաստճեան՝ նչանաւոր միաբանի Գէորգ պատուելի Չափրաստճեանի կրտսեր զաւակն է։

Միքայէլ Գէորգ պատուելի, հմուտ հայկարան, դաստիարակ է եչմիածնի Ս. Փրկչի, Բերայի Նարեկեան, Սկիւտարի Ճեմարան վարժարաններուն մէջ։ Ժի. դարու վերջին կիսուն նչանաւոր թրքահայ դէմքեր աչակերտած են իրեն, ինչպէս հոգելոյս Ներսէս Պատրիարք, եղիազար Մելիքեան, Ստեփան Փափազեան, Մկրտիչ Մեղապարեան, Համբարձում Ալաճաճեան։ Իբրև հեղինակութիւն ունեցած է հայերէն լեզուի քերականութիւն մը, որուն ձեռագիրը դժբաղդաբար իր մէկ աչակերտը իւրացուցած ու իբրև իր աչխատասիրութիւնը հրատարակած է։ Մենք ասոր ճասկցած էինք թէ Միքայէլ-Երանոս Չափրաստճեան ծնած է 1848ին, Պուքրէչ։ 1853ին Պոլիս եկած ու Ս. Փրկչի վարժարանը, ուր հայրը հայերէն լեզուն կը դասախօսէր, տարի մը ետքը աչակերտած է։ Հօրը հետ թափառական ուսանողական չրջան մը անցուցած է Պոլսոյ վարժարաններուն մէջ։ Ինը տարուս էր երբ կորսնցուց իր մայրը՝ որ վռնտած է 1857ի ժամանակներն։ Մօրը մահուընէն յետոյ կը լքէ վարժարանը, ու տունը՝ եղբօրը՝ Ծովհաննէսին կ'օդնէ։ Երկու տարի ետքը առաւելագուժութիւն ուրիշելու համար կ'աչակերտի Աստօն Շիշմանեանի ու արհեստը կը կատարելագործէ առաւելապայմ Մարդիս Եաչատուեանի քով։ Մինչև 1867 թուականը չուկան այլևայլ արհեստներու կը հետեւի։ Հիւանդանոցին մէջ վիրաբուժական ու դեղագործական օգնականի պաշտօնը կը վարէ։ Մ. ե. Չափրաստճեան վարպետ կեղծամ չինող մըն է։

1871ին Վարդովեանի վարչութեան տակ առաջին անգամ չեմ կ'ուչնէ Վոլթէրի Ալզիր ողբերգութեան մէջ, Սէրար ամերիկացիին դերով, որ ներկայացուեցաւ Սկիւտարի թատրոնին մէջ։ Ողբերգութիւնով կը սկսի այս նչանաւոր արուեստագէտին բեմական կեանքը, կատակերգութիւնով վերջանալու համար, որուն մէջ միայն արտայայտուեցաւ իր անստգիտ կատակերգակի կարողութիւնը։ Թատերական էն փայլուն չրջանին՝ 70ական թուականներուն՝ ազդարարութեանց մէջ Չափրաստճեանի անունը կ'երեւի է'ն նչանաւոր ու դժուարին կատակերգակի դերերուն մէջ, Գ. Ոչտունիէն ետքը ինք ու Թրեանց կատարելապէս լրացուցած էին խումբին պակասը, կատակերգուի պաշտօնը կատարելով փոխն ի փոխ, երկուքն ալ դնելով իրենց դերերուն մէջ խառնուածքի, ինքնուիթեան այնպիսի չեչտեր որոնք կարծես պահ մը մոռնալ տուին մեծ կատակերգակին յիչատակը։

1877ին Վարդովեանի վարչութեան տակ կը մեկնի Սեւաստիա։ Իր բեմական առաջին ճամբորդութիւնն է այս։ Դանի մը ներկայացումներէ վերջը Ռչտունիին

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ 18

Ց. Ց. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ԱՌՏՆԻՆ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ

Դ.

Այդն մտուկէն բաւական գումար մը քաչած է ի հաչիւ իր ապագայ ամսականներուն, որպէսզի գոնացում տայ կնոջը պահանջմանց։

Կնոջը պահանջումներն անսպառ են։

—Այս իրիկուն ա՛լ մոռցար կրօնս բերելու։

—Կրողը տանի՛ քեզի ալ կրօնդ ալ, խօսք չես հասկնար կոր, ստակ չըկայ։

հետ կը բաժնուի ու Թոսուպօ կը մեկնի։ Հոն Ուշտունի ու Զափրաստճեան իրենց ինքնուրոյն կատակերգակի կարողութիւններով մեծ ընդունելութիւն կը գտնեն ու Թոսուպօյիք մինչեւ այսօր վառ պահելով մը կ'արժարժեն իրենց յիշատակը։ Զափրաստճեան Թոսուպօյէն ուղղակի Պոլիս կուգայ ու Վարդովեանի խումբին մէջ կը մտնէ կրկին, որ Սելանիկէն վերադարձած նոր խումբ կը կազմէր։

1878ին կրկին Վարդովեանէն բաժնուելով Ագրիանուպոլիս մեկնեցաւ, իր հետ ունենալով Աստղիկ ու Սիրանոյշ երկու քոյրերը։ Քիչ ատենէն Վարդովեանի վարչութեան տակ Պոլիս գտնըւող դերասաններն ալ Ագրիանուպոլիս գալով Զափրաստճեանի հետ միացան ու Ս. Պէնլեանի անօրէնութեան տակ օբէրէթի ու comédieի խումբ մը կազմակերպեցին։ Այս նորակազմ խումբին répertoireին մէջ կը գտնուէին Պէլ-Էլէն, Մատամ-Անկօ, Լէպլէպիճի, են. օբէրէթները։ Սակայն քիչ ատենէն opérettei մասը բաժնուեցաւ, ու Զափրաստճեան, Մնակեան եւ ուրիշներ կուսակալին հրաւէրովը Ամասիա գացին ու բաւական ատեն տռամ ներկայացուցին։

Խումբը հազիւ քանի մը օրուան Ագրիանուպոլսէն Պոլիս վերադարձած էր, երբ Ատանայէն Իպրահիմ էֆ. անուանով փաստաբան ու դերասան մէկը գալով, Զափրաստճեանին խումբ մը կազմակերպել կուտայ ու Ատանա կը տանի։ Խումբը հոն saison մը անցընելով Պոլիս կը դառնայ, սակայն Զափրաստճեան ատեն մըն ալ հոն կը մնայ ու պարի դասերով կը զբաղի։ Զափրաստճեան Ատանայէն վերադարձին Զմիւռնիա կը հանդիպի, ուր տեղացիք ի նըպաստ անդլոյն վարժարանին ներկայացում մը կը խնդրեն իրմէ։ Տեղացիներէն խումբ մը կը կազմէ, ու Պ. Դուրեանի Վարդ եւ Շուշան հովուերգութիւնը Թուրքերէն լեզուի թարգմանելով կը ներկայացնէ։ Խումբը թատերասէր երիտասարդներէ կազմուած էր, որոնց դերուսուցման համար ջանք ու զոհողութիւն չի խնայեր Զափրաստճեան, ու յաջողութիւնն ալ ակնկալուածէն շատ աւելի մեծ կ'ըլլայ։

Զափրաստճեան երբ իր պարի դասերով կը զբաղէր, Ատանայէն Ելմաս անունով մարդ մը Զմիւռնիա կուգայ, ու իրեն հետ պայմանագրութիւն մը կը կնքէ խումբ մը կազմել ու Ատանա տանելու համար։ Ելմաս Ատանայէն դըրամ պիտի ղրկէր ու անմիջապէս Զափրաստճեան խումբը կազմելով ճամբայ պիտի ելլէր. սակայն խոստումը չկրցաւ կատարել։ Այս անգամ Զափրաստճեան առանձին Ատանա կը մեկնի գործը մօտէն քննելու համար, հոն Ելմասին առաւ-փախաւին մէկը ըլլալը կը հասկնայ։ Կը չուարի կը մնայ. Թէեւ տեղացիք զինքը կը սիրէին, սակայն ինքը չէր կրնար անոնց դիմել ու խումբ մը բերել տալու համար դրամ պահանջել։ Օր մը, Տառա անուն Յոյն վաճառականի մը ծառան իրեն հարիւր ոսկի կը բերէ, որ բաժանորդագրութիւնով ժողովրդէն հաւաքուած էր։ Զափրաստճեան անմիջապէս Պոլիս եւ Իզմիր գտնուող դերասաններուն հեռագիր քաշելով խումբ մը կը կազմէ, ու գործի կը սկսի։ Այս խումբը Ատանա եւ Մերսին թատերական շատ փայլուն շրջան մը կ'անցընէ. Նիւթական քաջալերութիւնը բարոյական գնահատումին կը զուգընթանար, սակայն դերասաններուն ամսականները այնքան ծանր էին որ Զափրաստճեան հեռատեսութիւնը ունեցաւ հասկնալու թէ քիչ ատենէն պարտքի տակ պիտի մնար։ Ամենուն իրաւունքը վճարելով խումբը ցրուեց, ու ինքը առանց տասը փարայի մէջտեղը մնաց։ Կրկին ձեռք կ'առնէ պարի ուսուցչութիւնը, ինչպէս ասանկ պարագաներու մէջ Թրեանց կը փարէր իր վրձինին, ու ճամբու ծախքը ձեռք ձըգելուն պէս Մերսինէն Պոլիս կուգայ։

Վարդովեան որ այս ճամբորդութեան չէր մասնակցած, բոլորովին առանձին մնացած՝ ծխախոտի ծրարներ շինելով կ'ապրէր։ Այս անգամ ցիրուցան դերասանները ի մի հաւաքելով իր վարչութեան տակ խումբ մը կազմեց, ու Սկիւտար Չիֆթլիկին պարտէզին թատրոնին (Տագլըյին) մէջ ներկայացումներու շարք մը սկսաւ։ Զափրաստճեան այս խումբին Ա. կատակերգակ դերասանն էր։ Ձմեռնային եղանակը Ճաւգատէ Պաշի կ'անցընէին։ 1880ին Վարդովեան վերջնապէս կը հրաժարի, ու խումբը կը մնայ Մնակեանի ու Թասլաճեանի անօրէնութեան տակ։

1885ին Ս. Պէնլեան «Թրքական operetteի խումբ» անունով կազմակերպութիւն մը կ'ընէ, որուն կը մասնակցէին Մնակեան՝ régisseurի պաշտօնով, Տիկ. Սիրանոյշ, Զափրաստճեան եւ ուրիշներ։ 1885 մարտ 6ին խաղվական մեծ թատրոնին (Եգիպտոս) մէջ Լէպլէպիճին կը ներկայացուի։ Զափրաստճեան Ճին-Կէօզի դերը ստանձնած էր։ Այս ներկայացման ազդերը մետաքսէ լաթի վրայ տպուած էին։ Ն. Բարձրութիւն Խտիվը իր ներկայութիւնովը կը պատուէ սոյն ներկայացումը, ու իր բարձր գոհունակութեան հետ անհուն աքանչացում կը յայտնէ հայ արուեստագէտներու կարողութեան։ Խումբը saison մը անցընելով Գահիրէ ու Աղեքսանդրիա, խանդավառ ընդունելութիւն մը կը գտնէ ու Պոլիս կը դառնայ։

1892ին Զափրաստճեան խումբ մը կազմելով Գադըգիւղ կը ներկայացնէ Տօտէի Fromont jeune et Risler ainée թատերգութիւնը հայերէն լեզուով. այս խումբին մէջ էին Տիկ. Գոհարիկ եւ Օր. Արաքսի Շիրինեան քոյրերը։ Այս ներկայացման գիշերը Զափրաստճեան վարագոյրին ետին ցուրտէն դողդղալով պանիր-հաց կ'ուտէր, ու միանգամայն ոտքը գետին զարնելով «ո՞վ կը հրամմէ հայ դերասանի կերակուր» կը գոչէր։ Այս նորակազմ խումբով էր որ Զափրաստճեան Բերա, Վէրտիի (այժմ Օտէոն) թատրոնին մէջ Սիբրայիճ զբօսանք անունով պոլսական բարքերէ քաղուած թատերգութիւնը ներկայացուց։

Զափրաստճեան մինչեւ այսօր կը մնայ Մնակեանի անօրէնութեան տակ, ու արդի սերունդն ալ գիտէ թէ Օսմանեան թատերախումբին էն կարեւոր արուեստագէտներէն մէկն է ան։ Հակառակ իր տարիքին ու երեսնամեայ բեմական գործունէութեան, տակաւին գիտէ ան բեմին վրայ արտայայտել իր խօսքերուն, նայուածքին ու նա մանաւանդ շարժումներուն մէջ երիտասարդական խանդ մը, աւիւն մը, որ իր վարպետի կարողութեան յատկանշական մէկ կողմը պիտի մնայ միշտ։

Զափրաստճեան ամուսնացած է 1885ին ու եօթը զաւակներու հայր եղած է, որոնց առաջինը մեռած է։ Հակառակ իր տունէն հեռու, թափառական կեանքին, խնամատար ամուսին մը ու գորովալիր հայր մը եղած է։ Ճակատաբաց կրնանք ըսել թէ թրքահայ դերասաններէն շատ քիչեր իրեն չափ համեստ ու պատուաւոր կեանք մը ունեցած են։ Դուրսի կեանքէն երբեք չէ ազդուած իր որոշ ու կորովի նկարագիրը։ Աշխատող մը, անխոնջ աշխատող մը եղած է ան, բեմին վրայ ու անկէ դուրս։ Ատամնաբոյժ, պարի ուսուցիչ, կեղծամ շինող, թատրոնէն դուրսի Զափրաստճեանը կը ներկայացնեն ասոնք։

Հեղինակութիւններն են Նետամէթ, Գաւաթ մը թէյ (հետեւողութեամբ գր'ուած) որուն մէջ Էթիէն ապուշ լրագրավաճառին դերը ինք կը ստանձնէր, Փոռ՛ց երգախառն պար մէկ արարուածով զոր կ'երգէր Օր. Վ. Գարագաշեանի ու Օր. Ա. Զուհաճեանի մասնակցութիւնով։ Կը խօսի մաքուր հայերէն, թուրքերէն ու ռումաներէն։

Զափրաստճեան Թրքահայ թատրոնի պատմութեան կարեւոր էջերէն մին գրաւելու սահմանուած է։

Ս. ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԵՆԵԶՈՒԷԼԼԱ

ՎԵՐՋԻՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Կացութիւնը ծանր է միշտ Վենեզուէլլայի մէջ, մանաւանդ անոր համար որ երկու կողմէն ալ չեն գործեր ընդունուած միջազգային սովորութիւններու համաձայն, այլ իւրաքանչիւրը իր քմահաճոյքին համեմատ կը վարուի։ Խաշոր սխալ մըն էր Վենեզուէլլայի նախագահին բոլոր գերմանահպատակներն ու անգլիահպատակները ձերբակալել տալը. սխալ մը որ տեւական չեղաւ բարեբաղդաբար։ Միւս կողմէ դիտել կը տրուի սակայն թէ Անգլիա եւ Գերմանիա ալ անպատշաճ ընթացքի մը մէջ գտնուած են, ընկղմելով նոյն իսկ Կուայրայի նաւահանգստին մէջ իրենց բռնած Վենեզուէլլեան մարտանաւերը։ Դիտել կը տրուի մանաւանդ որ Վենեզուէլլեան տորմիղը ո և է դիմադրութիւն ըրած չէր անգլիական եւ գերմանական խոշոր մարտանաւերուն։ Ինչո՞ւ ընկղմել Վենեզուէլեան նաւատորմը։ Հաւանելի է որ Գերմանիա եւ Անգլիա գրաւէին այդ մարտանաւերը, աւելի ազատօրէն շարժելու համար, բայց չի հասկցուիր անոնց ընկղմումը, որ պատերազմական գործողութիւն մըն է ինքնին, մինչ ո՛չ Լոնտոնի եւ ոչ Պերլինի դահլիճները տակաւին պաշտօնապէս պատերազմ չեն հրատարակած Վենեզուէլլայի դէմ, եւ Վենեզուէլլայի Քաստրօ նախագահին ուղղուած վերջնագրին պատասխանն անգամ դեռ չէին ստացած Վենեզուէլլայի այդ մարտանաւերը փճացնելու պահուն։ Երկու մեծ տէրութիւններու այս ընթացքը գնահատելի չի նկատուիր ոմանց կողմէ։

Միւս կողմէ զրոյց կայ թէ Գերմանիա եւ Անգլիա համերաշխ չեն Վենեզուէլլայի դէմ ձեռք առնուած ճնշումի միջոցներուն մասին։ Գերմանիա կ'ուզէ ամենաբուռն միջոցներու դիմել, կ'ըսուի, մինչ Անգլիա, սպառնալիքներ միայն կ'ուզէ ընել, Քարաքասի դահլիճը համակերպութեան ստիպելու համար։ Կը դիտուի որ Անգլ. Խորհրդարանին մէջ բացատրութիւն տալու առթիւ, արտաքին գործոց խորհրդական Լորտ Քրանպորն անդած է սա իրողութեան վրայ թէ՝ Անգլօ-գերման զինուորական գործողութիւնները մէկ եւ համերաշխ չեն, եւ թէ իւրաքանչիւր տէրութիւն իր հաշւոյն կը գործէ։ Կ'երեւայ թէ Անգլիա հետզհետէ աւելի՛ եւս կը չէզոքէ այս անջատումը, քանի որ «Թայմզ» անցեալ օր գոհունակութիւն կը յայտնէր որ Անգլ. նաւերը ո և է մասնակցութիւն չեն ունեցած Վենեզուէլեան նաւախումբը ջնջելու գործին մէջ, որովհետեւ Գերման մարտանաւերը միայն ստանձնած են այդ գործը։ Բայց «Թայմզ»ի այս կարեւոր յայտարարութեան բացարձակ ստուգութիւնը երաշխաւորելու համար, յաւելուածական տեղեկութիւններ ստանալու պէտք կայ։

*** Նախագահ Քաստրօի յայտարարութիւնը.—Վենեզուէլլայի նախագահը հետեւեալ յայտարարութիւնը հրատարակեր է դեկտ. 11ին։—«Օտարականներու լպիրշ ոտքերը պղծեցին Վենեզուէլլայի նուիրական հողը։ Քաղաքակիրթ ազգերու պատմութեան մէջ ասիկայ նշանաւոր արարք մըն է որ իր նմանը չունի, ոչ ալ իր արդարացումը։ Բարբարոս գործ մըն է ասիկայ, բռնաբարում մը ազգերու ամենէն տարրական սկզբունքներուն։ Վատ գործ մըն է ասիկայ, որովհետեւ արդիւնքն է ոյժի եւ նենգութեան խառնուրդի մը։ Վատ գործ մըն է մէկ քանի ժամ առաջ Կուայրայի մէջ եղածը Անգլիական եւ Գերմանական մարտանաւերու կողմէ, որոնք միասին գրաւեցին անպաշտպան եւ աւազաններուն մէջ նորոգուելու վրայ եղող երեք մարտանաւեր։

«Վենեզուէլլացիներուն համար պայքարը անհաւասար է, որովհետեւ այս գործը կատարուեցաւ երկու ամենազօրաւոր պետութիւններու կողմէ մեր երկրին վրայ, որ հազիւ ինքզինքը գըտած էր դժուարին եւ երկարատեւ պայքարներէ վերջ։ Եւ ինչո՞ւ մեր նկատմամբ այսպիսի վատ ընթացք մը բըռնուած է։ Վենեզուէլլա բնականաբար չի կրնար հանդուրժել այսպիսի անիրաւութեան մը, որովհետեւ այս երկու ազգերը չհետեւեցան այսպիսի պարագաներու մէջ սովորական եղող կանոններու։ Բայց արդարութիւնը մեր կողմն է։

«Ազգերու Աստուածը, որ ներշնչեց Պօլիվարը եւ այն դիւցազները որոնք իրեն հետ կռուեցան այն մեծ գործին, որուն արդիւնքն եղաւ՝ ի գին մեծ զոհողութեանց՝ մեզի տալ ազատութիւնն եւ անկախութիւնը, այդ Աստուածը մեզի հետ պիտի ըլլայ ներկայ վճռական վայրկեանին մէջ։ Անիկայ պիտի առաջնորդէ մեզի, ու պիտի փութացնէ մեր ձեռնարկը, ապահովելու համար մեր ազգային անկախութիւնը։»

*** Վենեզուէլլացիները կը պատրաստուին.—Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն անցեալ շաբաթի թուով.—«Մինչեւ երէկ իրիկուն Կուայրայի մէջ հաւաքուած Վենեզուէլլացիներու կողմէ ոեւէ պատերազմական գործողութիւն չէ կատարուած։ Պաշտպանութեան համար սեանուած պատրաստութիւնները կը շարունակուին։ Զօր. Ֆէրրէրայի զօրքերուն վրայ, որոնք նաւահանգիստին շուրջի բարձունքներուն վրայ կը գըտնուին, 1500 կամաւորներ աւելցան, որոնք Քարաքասէն կուգային։ Դիտելի է որ բարձր ամրութիւններուն վերեւը ազգային դրօշ պարզուած է, եւ ոչ նախագահ Քաստրօյի դեղին դրօշը, մինչ անկէ առաջ ապստամբներուն դէմ մըղուած կռիւին միջոցին այս վերջինը պարզուած էր։ Տարակոյս չկայ թէ ներկայ շարժումը ազգային շարժում մը պիտի ըլլայ, եւ նախագահ Քաստրոյի ամէն կուսակցութիւններու ուղղած հրաւէրը պիտի լսուի։ Կուայրա քաղաքը պաշարուած քաղաքի մը երեւոյթը առած է։ Անգլիացի եւ Գերմանացի դաշնակից զօրքերը խմբուած են մաքսատան եւ քարափներուն շուրջը, եւ բացի այն արշաւանքէն, զոր քաղաքին վրայ ըրած են իրենց հայրենակիցներուն օգնելու համար, ոեւէ փորձ չեն ըրած Ֆէրրէրա զօրավարին զօրքերուն վրայ քալելու։ Վենեզուէլլայի կառավարութիւնը գրաւեց Անգլ. ընկերութեան մը պատկանող հեռաձայնի գիծը։ Անգլիացիներու եւ Գերմանացիներու կողմէ պաշարումը տակաւին ընդունուած չէ, չէզոքները ազատօրէն կը մտնեն կ'ելլեն Կուայրայի նաւահանգիստէն։ Խանդավառութիւնը մեծ է Քարաքասի մէջ։»

*** Ամերիկայի մէջ ընդհանուր կարծիքը այն է թէ գործերը այն վիճակին հասած են որ հաշտարար կարգադրութիւն մը կարելի չէ, եւ թէ վերջին դէպքերը պատերազմական վիճակ մը կը ներկայացնեն։ Մ. Նահանգները իրենց կը վերապահեն բողոքելու իրաւունքը, երբ երկու տէրութիւններուն ձեռք առած զգուշական միջոցները չափազանց խիստ ըլլան։ Հող իւրացնելու կամ ուրիշ ոեւէ կերպով եղած համաձայնութիւն գտնելու ո և է փորձ պիտի արգիլուի։ Ամերիկեան թերթերը կ'ըսեն թէ Անգլիական եւ Գերմանական զօրքերուն կողմէ արշաւանք մը անհաւանական չէ, եւ թէ նախագահ Քաստրօ պիտի կռուի, եթէ նեղը մնայ. ասկէ մեծ խառնակութիւններ կրնան ծագիլ։

*** Հինգշաբթի օրը Նիւ-Եորքի Վենեզուէլլական հիւպատոսարանը պաշարուած էր բազմաթիւ անձերէ, որոնք պատրաստակամութիւն կը յայտնէին Վենեզուէլլայի բանակին մէջ զինուոր գրուելու, բայց հիւպատոսը պատասխանեց թէ ինք զինուոր գրելու իշխանութիւն չունի։

ՍՊԱՆԻՈՅ ծովային նոր նախարարը, Սէնոր Զօքա, կը յայտարարէ թէ կարելի եղածին չափ շուտով Խորհրդարանին ծրագիր մը պիտի ներկայացնէ, Սպանիական տորմիղին վերակազմութեան համար։ Սէնոր Զօքա պիտի ջանայ յառաջիկայ տասը տարուան միջոցին անգամ մըն ալ ծովային առաջնակարգ ուժութեան մը աստիճանին բարձրացնել Սպանիան, հզօր եւ լաւ կազմակերպուած նաւատորմիղ մը ստեղծելով։

ՉԻՆԱՍՏԱՆ բարեկարգուիլ սկսած է։ Նոր կազմելի առեւտրական նախարարութիւնը նկատողութեան պիտի առնէ ամերիկեան եւ ճափոնական ազգային դրամատուներու ձեւով դրամատուներ հաստատելու խնդիրը։ Նաեւ պիտի քննէ փողերանոց մը հաստատելու խնդիրը, ինչպէս նաեւ Չինաստանի մէջ արծաթ դրամ կոխելու խնդիրը։

ՊԵՐԼԻՆԻ ՇՈՒՆԵՐԸ.—Հաշիւ եղած է թէ 29,000 շունէ տուրք կ'առնուի Պերլինի մէջ։ Ասոնցմէ զատ կան 2163 պահապան շուներ, 521 կոյրերու եւ խուլերու յատուկ շուներ, 2652 սայլակներ քաշելու համար գործածուող եւ 118 հատ ալ Վիլհէլմ կայսեր կամ օտար դեսպանութիւններու անդամներուն պատկանող շուներ։

"ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ,,Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ 1902

1320 ՏՃԿ.	ՕՐ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 5	1902 ԼՏՑ.
Ռամազան 18	ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ։ Սրբոց հարցն Եգիպտացւոց Պօղոսի, Պօղայ, Մակարայ, Եւագրի, Յովհաննու Փրկեցւոյն, Յովհաննու Կարճահասակին, Նեղոսի, Սրսենի, Սիսիանու, Դանիէլի, Սրապիոնի, Մակարիոսի, Պիմէնի եւ այլոց սրբոց հարցն։ Ցն. Հօրն Սաբայի։	Դեկտեմբ. 18
ԱԼԱՕՐ 7.28		ԱԼԱՕՐ 7.21

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷ

ԼՈՒՐԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ժողովը իր երէկուան նիստին մէջ, որ գումարուեցաւ վեց անդամներու ներկայութեամբ, նկատողութեան առաւ Պատրիարքարանի 1903 տարւոյ պիւտճէն։ Տնտեսական Խորհուրդը պիւտճէի հաւասարակշռութեան համար կարգադրութիւններ ըրած էր, սակայն ամսականներէ ու գլխաւոր ծախքերէ ոեւէ զեղչ չէ եղած. միայն թղթեղէններու, զգեստեղէններու շինութեան, հեռագրական եւ թղթատարական ծախքերէ խնայողութիւններ առաջարկուած են, եւ ասոնք ալ մեծ գումար մը չեն ներկայացներ։ Այս մասին Խորհրդակցութիւններ եւ կարծիքի փոխանակութիւն կատարուեցաւ յետոյ, վերջնական ելքի մը յանգիլ կարելի չեղաւ, եւ հարկ դատուեցաւ մէկ քանի կէտերու մասին տեղեկութիւններ առնել, յառաջիկային վերապահելով վերջնական որոշումը։ Նիւթից տեսուչը առանձին տեղեկագրով մը կ'ըսէ թէ գործադրելի բաներ չեն առաջարկուած զեղչերը եւ պահանջուած խնայողութիւնը չեն կրնար յառաջ բերել։

ԽԱՍՔԵՕՅԻ Գալֆաեան որբանոցի խնամակալուհիները սկսած են արդէն դիմումներ ընել ծանօթ անձնաւորութիւններու, նոյն Հաստատութեան համար նպաստ ստանալու նպատակաւ, այս կերպով գործնականապէս արդարացնելով իրենց վրայ դրուած յոյսերը։ Խնամակալութիւնը այսօր պիտի գումարէ իր նիստը, որուն ներկայ պիտի գըտնուի նաեւ Քրիստինէ մայրապետը, ինչպէս նաեւ Թէլեան եւ Խաչատուրեան էֆ.ները։ Ս. Պատրիարքը պէտք կը տեսնէ որ այս վերջինները ժամանակ մըն ալ գործակցին Տիկնանց Խնամակալութեան, ոչ թէ անոնց գործառնութեան միջամտելու, այլ նոյն Հաստատութեան վիճակին վրայ իրենց ունեցած տեղեկութիւնները հաղորդելու, եւ դիւրացնելու աշխատութիւնները։ Այս կերպ գործակցութիւն մը իր օգտակար արդիւնքը պիտի ունենայ, ինչպէս ասկէ առաջ ալ գրած էինք. սակայն փափաքելի է որ Տիկնանց Խնամակալութիւնը իր գործելու ազատութիւնը վայելէ, եւ իր ամէն քայլին դժուարութիւններու կամ անձնական ազդեցութիւններու եւ հրամաններու չհանդիպի։ Եթէ ժամանակին Հիւանդանոցի Խնամակալուհիները շուտով ձեռնթափ եղան, այս տեսակ անհարկի միջամտութիւններ ալ մինչեւ մէկ աստիճան բաւական դեր ունեցան գործին մէջ։ Հետեւաբար աշխատելու է որ այդ պարագաները չկրկնուին դարձեալ։ Մենք կը պաշտպանենք միշտ այն սկզբունքը, որ բոլոր հանրային եւ բարեգործական մարմիններ կապուած ըլլան Պատրիարքարանի, միայն հաշուական պատասխանատուութեան տեսակէտէն, ապա թէ ոչ ներքին անօրէնութիւններու համար հրահանգներ ստանալու պէտք չկայ, մանաւանդ որ Սրբուհի մայրապետին կտակագիրը զոր հրատարակեցինք, ամէն պարտաւորութիւն գծած վերջացուցած է։ Անոր կէտ առ կէտ գործադրութիւնը կրնայ ապահովել ակնկալուած բարեփոխութիւնը։ Հետեւաբար չկարծուի թէ Թէլեան եւ Խաչատուրեան էֆ.ները պատուիրակի հանգամանքով պիտի ներկայանան Խնամակալուհիներու նիստերուն, այլ պարզապէս իբրեւ օժանդակ եւ դիւրացնող անոնց ստանձնած պաշտօնին, որուն բոլոր պահանջներուն լիովին գոհացում տալու վիճակին մէջ չեն գտնուիր տակաւին անոնք։ Խնամակալուհիները կ'ըսուի թէ մտադիր են ատենապետ ընտրել տիկին Սրբուհի Կ. Գարոկեօզեանն։

ԱՐՄԱՇԻ միաբաններէն Աղան Վ. Արծրունի, որ վերջերս Գատըքէօյի քարոզիչ էր ու յետոյ Բալուի առաջնորդ ընտրուեցաւ, բաւական հիւանդ վիճակի մէջ հիւանդանոց փոխադրուած է։ Այս տկարակազմ վարդապետին վրայ մելամաղձոտութիւն մը եկած է եւ այնպիսի վիճակի մը մէջ կը գտնուի հիմայ, որ բաւական ատեն կանոնաւոր դարմանի եւ հանգիստի կը կարօտի։ Ցաւելով կը հրատարակենք այս տեղեկութիւնները. որովհետեւ շատ բարեխիղճ, պարտաճանաչ եւ համեստ եկեղեցական մըն է Աղան Վ. եւ իր կարգ մը ընկերներուն նման ո՛չ դրամական զեղծումներով, ոչ ալ անկարգապահութիւններով զբաղեցուց Պատրիարքարանը։ Ընդհակառակն երկար տարիներ լուռ եւ կանոնաւոր գործունէութիւն մը ունեցաւ վանքին մէջ, որուն ականատես ալ եղանք, եւ Պոլիս գալէն վերջ ալ շատ համեստ կեանք մը ունեցաւ Գատըքէօյի մէջ. ո՛չ տունները թափառեցաւ հոն, ոչ ալ ասոր անոր հաճելի ըլլալու համար ճարտարութիւններ ու ձեւեր հնարեց. իր հմտութիւնը ալ մանաւանդ իր սրբակեաց կեանքը շատ հաւնուեցաւ Գատըքէօյցիներէն։ Հայ լրագրութիւնը անպատճառ Արմաշականները դատապարտելու միտք չունի։ «Սուրհանդակ»ի հրատարակուած օրէն ի վեր տող մը աննպաստ բան չգրուեցաւ Զաւէն Վ.ին, Սմբատ Վ.ին, Փառէն Վ.ին նկատմամբ, ու մանաւանդ Աղան Վ.ին համար։ Այս ըսել չէ թէ ասկէ վերջը եթէ ասոնց քննադատելի արարքներուն հանդիպինք, պիտի պարտինք, ընդհակառակն. սակայն մինչեւ հիմայ իրենց գործելու կերպը ցոյց կուտայ թէ՝ ըմբռնած են իրենց կոչումը եւ պաշտօնը, ոչ այնպէս ինչպէս ըմբռներ են իրենց դասակիցներէն եւ դպրոցակիցներէն ոմանք, որոնք արհամարհանքի առարկայ եղան միայն։

ԿԱՐՆՈՅ վարժարանաց ուսուցիչները փափաքեր են որ իրենք ալ իրենց կեանքը ապահովագրեն Պոլսոյ ուսուցիչներուն նման։ Առաջնորդ Զաւէն Վ. նկատելով որ Ուսումն. Խորհուրդը այս մասին Իւնիոն ընկերութեան հետ պայմանագրութիւն մը կնքած է, անոր մէկ օրինակը ուզեր է Պատրիարքարանէն, որպէս զի նոյն ընկերութեան Կարնոյ գործակալին հետ բանակցութեան մտնէ։

ԵՕԶՂԱՏԻ երկու քահանաները՝ որոնց մասին կրօն. ժողովը որոշած էր անպատճառ Ատանա երթալ հոն քննութիւն անցընելու համար, կը գրեն Պատրիարքարան թէ՝ քանի որ Եօզղատի առաջն. տեղապահ Ղեւոնդ Վ. Թուրսարգսեան՝ որ Ատանա կը գտնուի հիմայ, Գաղատիա պիտի երթայ իրմէ պահանջուած տեղեկութիւնները հաղորդելու համար, իրենց՝ ալ թոյլտուութիւն ըլլայ Գաղատիա երթալու։

ՎԱՆԱՅ Լիմ Անապատի անօրէն խորհուրդը վանքին մատակարարութեան երկու տարուան հաշիւները տեղեկագրով մը ղրկեր է Պատրիարքարան։ Տեղեկագիրը ստորագրեր են վանահայր Տ. Սահակ եպ., Տնօրէն Խորհուրդին անդամները եւ բոլոր միաբանութիւնը։ Վանքին երկու տարուան մուտքը եւ հասոյթը եղեր է 26843 ղշ. եւ ծախքը 27592 ղշ. որով 749 ղշ.ի բաց մը ունի եղեր վանքը, ի բաց առեալ իր ունեցած պարտքերը։

ԳՈՆԵԱՅԷՆ հանրագրութիւն մը եկած է Պատրիարքարան, որով գանգատ կը յայտնուի թէ եկեղեցւոյ մէջ քարոզիչ չգտնուելուն համար, ժողովուրդը Բողոքականներու ժողովարանը կ'երթայ եւ քահանաները կարող չեն ժողովրդեան հոգեւոր պէտքերը գոհացնելու. ուստի խնդրեր են Պատրիարքարանէն որ կարող քարոզիչ մը ղրկուի Գոնեա։

ԲԵՐԱՅԻ ԱԹՈՌԱԿԱԼ Թադէոս քհն. Թաթարեան՝ որ վերջերս ծաղկեայ փիլոնի արժանացաւ եւ որուն՝ կենսագրութիւնը բաւական մանրամասնութեամբ հրատարակեց պաշ-

"ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (185

ՓԱՄԻԼ ՊԷՇ

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԿԻՆԸ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

=

Զ.

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

Բայց դրան սեմոց վրայ հասնելուն, երբ տեսաւ Սիւզանը որ քիչ մը անդին կը խաղար, յանկարծ ներշնչում մը ունեցաւ։

—Տիկին յարեց նորէն պաղատագին, յոյս ունիմ թէ պիտի կարենամ գտնել խեղճ, ամենէն լքուած աղջիկ մը, որուն հետ պիտի միացնենք մեր ամենէն արհամարհուած կեանքը.

«Եթէ մեր այս միութենէն ծնին անմեղ էակներ, թէեւ անոնք միշտ օտար մնան ձեզի, կրնա՞մ յուսալ որ ձեր ատելութիւնը չպիտի ծանրանայ անոնց ալ վրայ։

Այս անգամ Մատլէն չկրցաւ զսպել արգահատալից խորունկ յուզում մը։

Մօպէրթէն անհամբեր պատասխանի կը սպասէր.

—Ըսէ՛ք, տիկին։

—Ո՛չ, ըսաւ Մատլէն, չեմ կրնար ատել անմեղները։

Մօպէրթէնի աչքերուն մէջ ուրախութեան շող մը երեւցաւ.

—Շնորհակալ եմ, ըսաւ խորունկ երախտագիտութեան շեշտով մը։ Եթէ ես օր մը մեռնիմ, իմ ոճիրներուս բեռան տակ ընկճուած, գոնէ կրնա՞մ յուսալ թէ ինծմէ գոնէ հիւլէ մը աղբի մաքրուած... ներուա՞ծ...։

Այս ըսելու պահուն, առնելով Մատլէնի մէկ ձեռնոցը՝ սեղանի մը վրայ ձգուած, ձեռքը առաւ ու ջերմագին համբուրեց զայն, ու յետոյ սեղանին վրայ ձգելով, դանդաղ քայլերով դուրս խոյացաւ։

Տիկին տը Սէն-Լուվան աթոռի մը վրայ ինկաւ, եւ ձեռքերովը ծածկեց դէմքը.

—Աստուա՜ծ իմ, ինչ մղձաւանջ, ըսաւ բարձրաձայն։

Ու ժամերով ընկղմած մնաց մտահոգութիւններու մէջ, վերյուշելով անձկութեան այն անցեալ օրերը, որոնք խիստ կարճատեւ երջանկութեան մը արշալոյսը եղած էին։ Ցետոյ վերջին մէկ քանի ամիսներու տխուր պատահարները նկարուեցան մտքին առջեւ։ Վերյուշեց Մօրիսի տժգոյն դէմքը, եւ տեսնել կարծեց իր սիրելին՝ դագաղին մէջ տարածուած, նշմարել կարծեց նաեւ Բասավանի անձնուէր դէմքը. իր սիրելի հանգուցեալ ամուսնին վերջին նամակները միտքը ինկան, որոնց մէջ կը խօսուէր Բասավանի անձնուէր խընամքներուն ու բարեկամութեանը վըրայ։ Ցիշեց նաեւ անոր բարերար ու լաւին պաշտպանութիւնը՝ իր սուգի օրերուն մէջ։

—Խե՜ղճ մարդ, ըսաւ, զգալով վերջապէս թէ Աստուած միայն կրնար անողո՞ք ըլլալ։

Ու ինքզինքը երջանիկ զգաց, որ գոնէ անոր յաջորդներուն վրայ ալ չէր տարածած իր ատելութիւնը։

Մտքի այս տրամադրութեանը մէջ Սիւզանը կանչեց։

—Ինծի՛ մօտիկ եկէ, ըսաւ անոր, այսուհետեւ աղօթքիդ վրայ սա խօսքն ալ պիտի աւելցնես.—«Աստուա՛ծ իմ, թոյլ տուր որ մեծ մեղաւորի մը զղջումը անկեղծ եւ տեւական ըլլայ։»

—Այո՛, մայրիկ, ըսաւ աղջնակը մանկական անհոգութեամբ մը։ Ըսէ՛, մայրիկ, Պ. Բասավան նորէն պիտի գա՞յ։

Մատլէն սարսռաց.

—Ո՛հ, երբե՛ք, երբե՛ք չպիտի գայ, Սիւզան։

[Շարունակելի]

...ռնակից մը, անցեալ չաբաթ առաւօտ ...նկալթիի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ ...ն Պատարագի միջոցին Ծաչու ըն... ...թերցուածէն ետքը ժողովրդեան դառ...ալով, փոխանակ օրուան տօնին վրայ ...ելու, կ'ըսէ. «Ես 45 տարուան քա...նայ եմ և չնորհակալ եմ որ Ս. Պատ...րաքը իմ արժանիքս գնահատելով ...փիլոն հագնելու արտօնու... ...առաւ ինծ. բայց ի՞նչ ըսեմ մեր ...նամեներուն որ, այսօր մինչ ես Ս. Պատարագ պիտի մատուցանեմ՝ այս ցն... ...և անարժէք զգեստը եւ սաղա... ...կուտան ինծ պէս քահանայի մը՝ ...45 տարին ի վեր եկեղեցւոյ ծառա... ...եմ. ժողովրդեա բարեսէր ոմն ըղ... ...և սաղաւարտ չինել տուած է ...համար. բայց ասիկայ չի տրուիր ...ին, և ես այսօր այս հին զգեստով ...պատարագեմ. ուստի կը խնդրեմ որ ...ձեր տունը գտնուած կերպասնե... ...բերէք որ այս եկեղեցիին համար ...չինուի,» Այս միջոցին չուրջա... ...քղանցքը կը ցուցնէ ժողովրդեան, ...հակառակութեամբ լցուած՝ Ս. Խոր... ...ուրը կատարելու կը դառնայ. Ժո... ...այս կերպ քարոզէն կը սկսի ...երես նայիլ և քրթմնջել, և կը ...գայթակղած սրտով։ Բերայի ա...րեց Տ. Յովհ. Աւագ քհն. Մկր... ...լով Թադէոս քհն.ի այս քա... ...և հաստատելով սուտը զտութիւնը, ...գասը ժողովք կը հրաւիրէ, ...որ ներկայ կը գտնուի նաև Թադէոս ...ն, և պէտք եղած քայստրութիւնը ...ելով կը տեղեկագրէ Պատրիար...քին, կցելով նաև իր հրաժարականը ...ագերեցութենէ։

Տէր և Տիկին Ցակոբ Սարգիսեան, Տէր և Տիկին Մկրտիչ Գէորգօֆ և ...Լեւոն Գէորգօֆ, Տէր և Տիկին ...քէն Պասմաճեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Խոսրով Պէյլէրեան և զաւակունք, Տիկին Աղաւնի Ե. Կիւմիւշ...եան և զաւակունք, Տէր և Տիկին ...րիէլ Պալեան և զաւակունք, Պաս...եան, Փուրալեան, Եաղմաճեան ...Ալէմճեան ընտանիքները և համայն ազգականք ցաւօք կը ծանուցանեն ...ն՝

ՍԵՆԵՔԵՐԻՄ ԷՖ. ՊԱՍՄԱՃԵԱՆԻ

...ենց հօր, մեծ հօր, անհրօղ, հօրեղ...ր, մօրեղբօր և ազգականին, որ տե...ի ունեցաւ այս առաւօտ, յետ երկա...րատեւ հիւանդութեան։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կա...տարուի վաղը, հինգշաբթի, 5|18 դեկ...տեմբեր, ժամը ճիշդ 5 1/2ին (Ռ. Թ.), ...ոյի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին, ...ուր փոխադրուած է հանգուցեալին մարմինը, և ապա պիտի ամփոփուի Շիշլիի գերեզմանատանը, իր յատուկ դամբարանին մէջ։

Բանկալթի, 4/17 դեկտ., 1902

Մասնաւոր հրաւիրագիր չընդունող...ներէն կը խնդրուի իբր այն նկատել ...նչէլ։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

17 Դեկտեմբեր 1902

...րանս. %	(3% Français)	98.77
...է ի	(Tab. Turcs)	353.
...մնօլիտ	(R. Turque D.)	28.40
...իճակ.Թուղթ	(Lots Turcs)	119.25
...անք Օթթ.	(Banque Ott.)	582.
...րանսվալ	(Transwal)	143.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ)

ՊԱՇՏՕՆ.—Սթանքէօյի գայմագամի օգնական անուանեցաւ Գարամուսալի գայմագամի օգնական Նազօֆ էֆ., ո-

րուն յաջորդեց Սրվայի փաստաբան-ներէն Գրիգոր Բարաղեան էֆ։

—o—

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ դեսպան Պ. Լահո-վարի՝ անցեալ օրը Արտաքին գործոց նա-խարար Թէվֆիգ փաշայի ապարանքը երթալով, Թուրքօռումանական առեւ-տրական վաւերացուած պայմանագիր-ներուն փոխանակման առթիւ Ն. Բար-ձրութեան յանձնեց Ռումանիոյ Կարոլ թագաւորին պատկերը, որ փղոսկրի վրայ կատարուած նուրբ աշխատութիւն մըն է, ոսկիով ու կիտուածանկարով զարդարուն ճոխ չրջանակի մը մէջ առ-նուած։ Թէվֆիգ փաշա ունի արդէն ռումանական «Էթուալ» և «Գուռօն» պատուանշանները, որոնք իրեն նուի-րուած են՝ նախորդ պայմանագիրներուն առթիւ։

ԳԵՐՄԱՆԱՑԻ նշանաւոր հնագէտ Տքթ. Հէրձոկ մայրաքաղաքս եկաւ։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ խառն դատարանին, ինչպէս գրեցինք երէկ, երկու նոր օգնական—դատաւորներ նշանակ-ուած չէին։ Ռուսական հիւանդանոցին տնօրէն Պ. Չէքօթիէֆ ալ այս պաշտօ-նին կոչուած է։ Միւս օգնական—դա-տաւորներն են Պ. Եուգովիչ, Էմրուլ-լահ պէյ Վէզիրօֆ և Հաճի Պապա Մէհմէտօֆ։

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Միւլքիութեան սա-տիճան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան դատական ճիւղէն Բ. Նախագահ Հաճի Հիւսէյին փաշայի։ Փէրիգութեան սա-տիճան՝ կայս. մասնաւոր թիկնապահ Ֆէհիմ փաշայի։

ԲԱՐՈՒՋԷ անուանած լուրի մը նայե-լով, տեղւոյն հելլենական հիւպատոս Պ. Տէլեանի որ Յունաստանի նախա-րարապետին ազգականներէն է, Կ. Պոլսոյ հելլենական դեսպան պիտի կար-գուի։

ՇԵՐԷՖԻՑԷԻ մասին որոշուած օրի-նական նոր յաւելուածը կը տրամադրէ թէ երբ փողոցի մը ընդարձակուելէն չէնք մը կամ գետին մը աւելի յարգ ստանայ, ատոնց նորէն արժէք պիտի սահմանուի եւ հինին հետ բաղդատելով աւելնալիք արժէքին քանակութեան մէկ քառորդը իբրեւ չէրէֆիէ չորս տարուան մէջ պիտի գանձուի տիրոջ-մէն։ Այդ կարգի գետնի մը վրայ ե-թէ չէնք կառուցուի և կամ եղած չէնքը վար առնուելով, նորէն չինուի, այդ պարագային չէրէֆիէն պիտի առնուի միայն հին գետնին կամ չէնքին արժէ-քին համաձայն։ Նոր որոշուելիք ար-ժէքին վրայ, Պետական Խորհուրդը եւ Ելմտական ժողովը վերաքննութիւն պիտի կատարեն։ Շէրէֆիէն վճարել չուզողները՝ թաղապետութեանց օրէն-քին տրամադրութեանը պիտի ենթար-կուին։ Կառավարական և բարենպա-տակ հաստատութեանց չէնքերը չէրէ-ֆիէյէ զերծ պիտի ըլլան։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ դեսպանը, կինը ու զաւակը, Անգլ. դեսպանը եւ Ս. Թարգմանը, Ֆրանս. դեսպանատան խորհրդականը և դեսպանատան ուրիշ քանի մը պաշտօնատարներ մասնակցե-ցան առջի իրիկուն ռուսական դես-պան Պ. Զինովիէվի կողմէ տրուած հացկերոյթին։

ԹՈՒՐՔՕՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ առեւտրա-կան պայմանագիրը ի մօտոյ կատարեալ համաձայնութեամբ պիտի կնքուի։

ՌՈՒՍԻՈՅ արքունիքին մանկաբարձ Բրօֆ. Տքթ. Օթ՝ մայրաքաղաքէս պիտի անցնի, Եգիպտոս երթալու հա-մար։

ԱՐՏԱՔԻՆ Գործոց մասնաւոր դի-ւանի տնօրէն Նուսուֆ Ֆրանգօ պէյ արձակուրդով Հալէպ գնաց։

ՄԱՆԱՍԹԸՐԻ հանրային կրթութեան պաշտօնէութեան թարգմանը պիտի կա-տարէ նաեւ նահանգին Պուլկար վար-ժարաններուն քննչութեան պաշտօնը։

ՊԱՂԵՍՏԻՆԷ հասած լուրերը չատ տխուր են։ Արդէն 2000 հոգի քոլէրայէ մեռած են, չարաչուք ախտին ծագելէն ի վեր։ Եաֆայի մէջ այս պահուս բժշ-կի մը այցեգինը 20 ֆր.ի բարձրացած է։ Միւս կողմէ ապրուստի սղութիւնը տարապայման է, քոլէրայի երկիւղը այնքան մտալլուկ հանգամանք մը առած է, որ արհեստաւորները նախամեծար կը համարին ձեռքերնին ծալլել նստիլ, քան թէ աշխատութեան վերսկսիլ, և իրենց ապրուստը դուրսէն կը սպասեն։ Ֆը-րանսայէ եւ ուրիչ տեղերէ բարեսիրտ անձեր սկսած են դրամական ու նիւ-թական օգնութիւններ ղրկել Պա-ղեստին։ Ռոչիլտները ղրկած են 1500 պարկ ալիւր եւ 10000 ֆր.։ Ուրիշ եր-կու բարեգործական ընկերութիւններ ալ 500ական ֆր.։ Տիբերիայէն կը գը-րեն որ կարելի չէ ճշդել թէ ո՞րը ամե-նէն աւելի զոհ ըրաւ, քոլէրա՞ն թէ անօթութիւնը։ Մինչեւ անցեալ չաբ-թուան վերջը Տիբերիոյ բնա-կիչները կերակուր կը ստանային Սաֆ-դէ, որ հինգ ժամ հեռու է Տիբերիայէն։ Սաֆթի մէջ քոլէրա ծագելէն ի վեր, դիւրին է երեւակայել Տիբերիացիներուն ու Սաֆդցիներուն վիճակը։ Սաֆդ ունի 8000 հրեայ բնակիչ, աղքատ եւ թշուառ։ Մօնիթէօրի թղթակիցը վերոյիշեալ տեղեկութիւնները գրելէ ետք, կ'աւելցնէ թէ «Արտասովո՜ր բան, Պաղեստինի մէջ այս պահուս ձիւն ալ կը տեղայ»։

«ՇԱՀԻՆԻ ՏԷՐՍԱ» թօրփիլանաւա-ծին չինութիւնները աւարտեր են։ Այս թօրփիլահալածը՝ Հօչքինս թնդանօթ-ներով պիտի զինուի։ Քիչ օրէն Դար-դանէլ պիտի երթայ՝ իր հրետանիին փորձերը կատարելու համար։

ՏԻՐԱՆ ՊԷՅ ԱԼԷՔՍԱՆԵԱՆ, ե-րիտասարդ ու համբաւաւոր թաւ-ջութակահարը, երէկ իրիկուն Բա-րիզ գնաց. ուր հրաւիրուած է՝ մեծ նուագահանդէսի մը մասնակցելու հա-մար։ Բարի ճամբորդութիւն կը մաղ-թենք, ինչպէս նաեւ մեծ յաջողու-թիւն, որուն լիովին արժանի է արդէն։

ԱՔՒԱ - ԴԱՄԱՍԿՈՍ երկաթուղին կայս. կառավարութեան կողմէ գնուած ըլլալով բոլոր հողերը, կալուածները, գործիքները, մեքենաները մասնաւոր ցուցակով մը յանձնուեր են պատկան-եալ պաշտօնատան։

ՌՈՇԱՔԻ և Աֆիոն-Գարահիսարի մի-ջեւ չատ ձիւն տեղացած ըլլալով, եր-կաթուղիի երթեւեկութիւնը դադ-րեր է։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—Գանթարճըլարի մէջ, գօհարավաճառ Անտոն էֆ.ի խա-նութը անցեալ օր գողեր մանելով, 8 կտոր ապրանք գողցեր էին։ Անցեալ-ները Հասան անուն մէկը զոյգ մը օղը, Անտոն էֆ.ի խանութը տանելով, ար-ժէքը հարցուցեր է։ Անտոն էֆ. այս օղերուն իրեն պատկանիլը հասկնալով, յիշեալ Հասանը ձերբակալել տուեր է։ Քննութիւններ կը կատարուին։

—Բերա, Թագսիմի կողմերը, ծը-խավաճառ Ցակոբ աղայի խանութը գողեր մանելով, չատ մը ապրանքներ գողնալը գրած էինք։ Ոստիկանութիւ-նը քննութիւն կատարելով, ստուգեց թէ գողութեան հեղինակը՝ սափրիչ Խը-րիսթօ անուն մէկն է, որ քանի մը չա-բաթ առաջ այդ խանութին մէջ կ'աշ-խատէր և զանազան պատճառներով վռնտուած էր անկէ։ Խրիսթօ ձերբա-կալուելով, յայտարարեր է թէ գողու-թիւնը կատարողը ինք չէ, այլ Մարգօ անուն ընկերը։ Մարգօ կը փնտռուի ոստիկանութեան կողմէ։ Խանութին մէջ գողերու յատուկ զանազան գոր-ծիքներ գտնուեր են։ Խանութին վար-ձակալը յայտարարեր է՝ թէ Խրիսթօն վռնտած օրերնին, այս վերջինը «Ես քեզի կը հասկցնեմ»ի ձեւով սպառնա-լիքներ ըրեր է։ Խրիսթօին տունը երկ-րորդ անգամ խուզարկուելով, գողց-ուած ապրանքներէն բան մը չէ գտնը-ւած։ Գողցուած առարկաներն են. 300 դչ. հնչուն դրամ, 800 դչ.նոց ծխա-խոտ, ֆէսի 20 ծրար, 5 մազ կտրելիք մեքենայ, 30 ածելի, ածելի սուրցնե-լու յատուկ 3 քար, 10 անձեռոց, խո-զանակ, և դեռ ուրիչ առարկաներ։ Ծը-խավաճառ Ցակոբ աղայի վարձակալ-ներն էին՝ ֆէս կաղապարող Օննիկ և սափրիչ Ցովսէփ անուն անձերը։

ԴԺԲԱՂԴ ՄԱՅՐ ՄԸ.— Գատըքէօյ, Զարըգճը Թաղը, կօչկավաճառ Ցով-հաննէս աղայի կինը՝ Ուրանիա՝ իր զա-ւակներէն մէկուն թիֆոյէ մեռնելուն վրայ, յուսահատութեան մէջ իյնալով, ինքզինքը կախեր է, կարծելով թէ միւս հիւանդ զաւակն ալ առաջինին բաղդը պիտի ունենայ։

ՔՈԼԷՐԱ.—16 դեկտ., Եաֆայի մէջ 4 դէպք։

Դեկտ. 13ին Ա.Եանի մէջ չորս դէպք, 14ին՝ 2 մահ, 15ին 7 դէպք և 2 մահ։

ԶՄԵՌԸ.—Մանասթըրէն կը գրեն թէ ջերմաչափը զերօյէն երկու աստի-ճան վար իջեր է։

ԵՂԲԱՅՐԱՍՊԱՆ.—Սկիւտարի կա-ռավարիչ Համսի պէյ տեղեկակալով թէ՝ Քուրպաղըլը-Տէրէ բնակող Տրապիզոնցի Օսման անուն մէկը անցեալ չաբաթ օր-ուընէ ի վեր կորսուած է, խիստ քըն-նութիւն մը բանալ տուաւ՝ այս անյայ-տացումին պատճառը հասկնալու հա-մար։ Նախ ձերբակալուեցաւ Իսմայիլ անուն մէկը, որ յայտարարեց թէ Օս-մանի եղբայրը, Մէմիչ՝ վերջերս ըսած էր իրեն թէ Օսման սպաննուած թաղ-ուած էր։ Իսմայիլ ասիկա իմանալով, Մէմիշին խօսքերուն ճշդութիւնը հաս-կնալու համար, Օսմանի թաղուած տե-ղը երթալով, սկսեր է հողը փորել և Օսմանին ոտքը տեսեր է, որուն վրայ սարսափահար, դէպի մօտակայ սրճա-րանը փախեր է, սակայն Մէմիչ, որ զինք կը լրտեսէր, սկսեր է ետեւէն վազել, դաչոյն ի ձեռին։ Իսմայիլ հա-զիւ կրցեր է ազատիլ և սրճարան հաս-նելով, մաներ է։ Մէմիչ անոր ետեւէն հասեր եւ հոն գտնուողներուն ըսեր է թէ իր եղբօրը՝ Օսմանին գլխակը գտած է։ Այս յայտարարութեանց վրայ, Մէ-միչ ալ ձերբակալուեցաւ և յայտարարեց թէ Թուզլայի մէջ քանի մը օր աշխա-տելէ ետք, եղբօրը տունը եկած էր, անկէ օգնութիւն խնդրելով։ Օս-ման առաջարկեր է անոր որ օրական 12 դչ.ով իր քովը աշխատի։ Մէմիչ ըն-դուներ է այս առաջարկը։ Անցեալ չաբաթ օրը վճարումի մասին կռիւ մը ծագեր է երկու եղբայրներուն միջեւ։ Օսման գաւազանով մը իրեն սպառնա-լիքները ընելուն վրայ, Մէմիչ ալ եր-կաթէ ձող մը իջուցեր է եղբօրը գլ-խուն, եւ ոճիրը ծածկելու համար հարուածները կրկնապատկեր է, որմէ ետք, եղբօրը գլխակը դուրս հանելով թաղեր է։

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՐՔԻՆ մէջ այս գիշեր չքեղ ներկայացումներ պիտի տրուին։

ՀՐԴԵՀ

Երէկ գիշեր ժամը 10ին ատեններ հրդեհ ծագեցաւ Բերա, Թագսիմ, Գա-զանճը փողոցը, փայտաչէն տունէ մը, եւ չնորհիւ եղած ջանքերուն երկու տուն այրելէ ետքը հրդեհին առաջքը առնուեցաւ։ Ջրհանկիր-զօրաց բոլոր խումբերը ներկայ էին, ինչպէս նաեւ ա-տոնց հրամանատար Զէյէնեի փաշա, Բե-րայի կառավարիչը եւն։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Մաքսային հարկերին 5 Օսմ. պարտա-թուղթերու աէբրերուն կը ծանուցուի թէ այս պարտաթուղթերուն 21 թիւ կտրօնները, որոնց պայմանաժամը կը լրանայ 1897 յունուարին, եթէ մինչեւ 1903, յունվ. 1,14ին գանձուելու համար չներկայացուին, պիտի ջնջուին։

Կ. Պոլիս 16 դեկտ. 1902

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Հանր. Պարտուց վարչա-կան Խորհուրդը կը ծանուցանէ Օսմ. Հանր. Պարտուց պահանջատէրերուն թէ՝ 1881, դեկտ. 8/20ի կայս. հրա-մանագրին Ե. յօդուածին 5րդ հատուա-ծին համաձայն, բոլոր այն կտրօնները որոնք իրենց պայմանաժամին լրանա-լու թուականէն ետք, մինչեւ վեց տա-րի չգանձուին, ջնջուած պիտի համար-ուին։ Հետեւաբար, 1897, մարտ 1/13ին պայմանաժամին լրացող թիւ 27 կտ-րօնները, եթէ մինչեւ 1903, 28/13 մարտ չգանձուին, Օսմ. Հանր. Պարտուց Վարչութեան պիտի մնան։

Կ. Պոլիս, 23/6 դեկտ. 1902

12—5

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՀՌՈՄ. 16 դեկտ.— Վէնեզուէլլայի կառավարութիւնը միատական պատաս-խան տուաւ իտալական պահանջումնե-րուն։

—Երեսփ. Ժողովը մերժեց ամուս-նալուծման օրինագիծը։

ԲԱՐԻԶ.— Ելմտացոյցի յանձնաժո-ղովը 690 միլիոն ֆր որոշեց պատե-րազմական պիւտճէն։

ԼՈՆՏՈՆ.— Լորտ Լանստաուն յայ-տարարեց Անգլ. խորհրդարանին մէջ թէ դաշնակիցները պիտի պաշարեն Վէ-նեզուէլլան, եթէ իրենց պահանջումնե-րը մերժուին։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Թասթրօ Նախագա-հին մէկ յայտարարութիւնը կը բողոքէ Բորթօ-Քապէլլոյի ռմբակոծումին դէմ։ Այդ գործը կը նկատէ իբրև բռնաբա-րում մը քաղաքակրթութեան ընդհա-նուր սկզբունքներուն, և թշնամանք մը՝ բոլոր ազգերուն։

ՈՒՈՇԻՆԿԹԸՆ.— Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը նորէն քննեց Վէնե-զուէլլայի խնդիրը։ Որոշում տալէ ա-ռաջ հարցնել տուաւ Անգլիոյ ու Գեր-մանիոյ թէ ի՞նչ է իրենց իսկական նը-պատակը Վէնէզուէլլայի մասին։

—Մ. Նահանգաց կառավարութիւ-նը խոստացաւ Ուաշինկդընի իտալա-կան դեսպանին թէ Քարաքասի Մ. Նահանգաց դեսպան Պ. Պօուէն պիտի պաշտպանէ իտալական հպատակները։

ԲԱՐԻԶ.—Արժանթինի Երեսփ. ժո-ղովին մէջ Պ. Մարթինէզ, Վէնեզուէլ-լայի դէպքերուն վրայ խօսելով, ըսաւ թէ ազգը պէտք է բողոքէ մեծ տէրու-թեանց խիստ ընթացքին դէմ՝ ակար ազգերու հանդէպ։ Այդ միտքով բա-նաձեւ մը ծափահարութեամբ ողջուն-ուեցաւ։ Պուէնոս-Այրէսի լրագիրները բուռն յօդուածներ կը հրատարակեն Անգլիոյ ու Գերմանիոյ ընթացքին դէմ։

ՕՏԵՍԱ.—Ամսոյս 6էն ի վեր ժան-տախտի կասկածելի դէպք չէ պատա-հած։

ՖՐԱՆԿՖՈՐԹ.— «Ֆրանքֆուրթէր Զայթունկ»ի խմբագրապետ Պ. Սթէրն մեռաւ այս առտու։

ՄԱՏՐԻՏ.—Բօրթուկալի թագաւո-րին ի պատիւ տրուած հացկերոյթին ատեն Տօն Քարլոս և Ալֆոնս ԺԳ. բաժակներ պարպեցին իրենց բարեկա-մութեանը համար։

ՊԵՐԼԻՆ.— Ընկերվարական և կա-ռավարական կուսակցութեանց միջև պայքարը կը չարունակուի։

ՕՏԵՍԱ.— Ձմեռը կը սաստկանայ Հարաւային Ռուսիոյ մէջ։ Հազարաւոր հեռագրական թելեր խորտակուած են։ Նիքօլայէֆի գետը սառած է։ Մեծ կա-րօտութիւն կը տիրէ։ Հաշիւ եղած է թէ միայն հինգ նահանգներու մէջ 500000 անգործ մարդիկ կան։

ՔԻԼ.— Շարլօթ դպրոց-մարտանա-ւը հրաման ստացաւ Վէնեզուէլլա եր-թալ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Եթէ նոր զօրք պէտք ըլլայ, Անգլիա՝ Անթիլեաններէն զօրք պիտի ղրկէ Վէնեզուէլլա։ Այս միջոցիս անգլիական եւ գերմանական նաւա-բաժինները կրնան 1000 զինուոր ցա-մաք հանել։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 7 դեկտ.—Անգլ. կառա-վարութիւնը յայտարարեց թէ բնաւ զինուոր ցամաք չպիտի հանէ և Վենե-զուէլլայի մէջ հող չպիտի գրաւէ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Պ. Բօվալէսքիի հրաժարումը կը վերագրուի սնանկու-թեանը իր սիրուհիին, որ Բեդերսպուր-կի մէջ թատրոն մը կը վարէր։

ԲԱՐԻԶ.— Օդանաւորդ Պ. Սանդօս Տիւմօն ղեկաւոր օդապարիկին արա-գութեան մրցումի հրաւէր մը ուղղեց Պ. Պ. Լըպօտիի։ 100,000 ֆր. գրաւ դրուած է։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		30.25
Երէկուան բարձր գինը		30.25
Երէկուան վար գինը		30.14
ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ		
Երէկ երեկոյ գոցուեցան	Ֆր.	116.75
Երէկուան բարձր գինը		116.87
» վար »		116.
Քարափ	»	492.
Էմիսիէն Քրէտի Ֆօնսիէ	»	263.75
Լոթօում	Ֆր.	73.
Շիրքէթը Խայրիյէ	Լ. Օ.	29.50
Պանք Նաս. Կրէտ.	Ֆր.	418.
Թրամվայ բաժնեթուղթ	Լ. Օ.	5.52
» պարտաթուղթ	Ֆրք.	488
Թունել	Ֆր.	137.—
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ		
Մէճիտիէ արծաթ	ղչ.	108.01
Մէթալիք		108.10
Անգլիական ոսկի		110.02
Ֆրանսական ոսկի		87.22
Քրիմից		51.50
Բօլ.		90.15
Րուպլի Թղթադրամ		8.61
Լոնտոն 3 ամիս		111.
Բարիզ		22.71

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ 18 դեկտմ.		
Անգլ. գօնս.		92.81
Օսմ. գօնս. սէրի	B.	55.50
» » »	C.	31.
» » »	D.	27.87
Պանք Օթթօման		13.50
Թրանսվալ		5.31
ԲԱՐԻԶ 18		
Քրէտի Լիօնէ		1075
Իտալ. Ռանթ		103.70
Բրիօրիդէ		501.
Օսմ. Մաքս		352.—
Օսմանիէ		470.—
Ձէք Լոն.ի վրայ		25.155
ՎԻԵՆՆԱ 18		
Ռում. Երկթ.		121.50
Օսմ. Բէժի.		330.
Փոխանակագիր Լոնտոնի վրայ		239.50
ՊԵՐԼԻՆ 18		
Ռում. Երկթ.		121.50
Րուբլի (100ը)		216.15
Փոխանակագիր Լոնտոնի վրայ		20.25

ԱՇԽԱՐՀԻԿ
ՕՐԱՑՈՅՑ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 5 Դեկտ.—Միլլօղոսին Ա. նուագահանդէսը։
ՇԱԲԱԹ 7 Դեկտ.—Օր. Մառի Լի-բէպիքօյի նուագահանդէ-սը. ԹԻՖԻՖՆ ԹՓԱՆՍԷՋ
ԿԻՐԱԿԻ 12 Դեկտ.—Նուագահան-դէս ի Նպաստ Պարսկական վարժարանին ու հիւան-դանոցին. ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ։
ՇԱԲԱԹ 11 Յունվ.— «Օւ-Ահայի-մ»ի պարահանդէս. ՓԷ-ԹԻ ՇԱՆԻ ԹԱՏՐՈՆԸ։
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 16 Յունվ.—Սէն-Ժօրժ Հի-ւանդանոցին պարահան-դէսը. ԲԵՐԱ ՓԱԼԱՍ։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս չնորհակալու-թեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ Ազն. այրի տիկին Տիրուհի Գ. Մըըրեան՝ իր ա-մուսնոյն՝ Գրիգոր էֆ. Մըըրեանի մահ-ուան տարեդարձին առթիւ բարեհաճած է հինգ Օսմ. ոսկի նուիրել հիւանդանո-ցիս։

* * * Հանգուցեալ այրի տի-կին Ագապի Իւթիւճեանի յուղարկաւո-րութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսա-կի 108 ղրչ նուիրած են Հիւանդանոցիս Տէր և Տիկին Գրիգոր էֆ. Օտապաչ-եան ի Զմիւռնիա։

"ՄՈՒՐՃԱՆԴԱԿ"ի ԹԵՐԹՕՆԸ 5

ՊՕԼԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆ

ՄԻՒՌՈՆԵՐԸ

Դ.

Տոքթորը բարձրաձայն կարդացած էր ...ը լակոնական ու տարօրինակ երկ...ը։

—Սիւզօ'ն, ըսաւ նամակը կարդա...լէն ետքը, ի՞նչ կ'ըսես ասոր։

—Կ'ըսեմ թէ Բուժօ-Բիւմօի վար...ձակալները պարապ տեղ ժամանակ ան...ցուցեր են... դեռ տունը երէկ վար...ձեցին, այսօր կը փոխադրուին և իրի...կունը բժիշկ կը կանչեն, աս ի՞նչ փութ-կոտ մարդիկ են։

—Հարցումիս չպատասխանե՞ս...։ չե՞ս հասկնար կոր որ հոնկէ ինծի պէտք ունին։

—Վաղն առտու կ'երթաք։

—Սակայն մարդիկը հիմա՛ ինծի կը սպասեն։

—Թո՛ղ մինչև վաղը համբերեն։

—Անկարելի է, Սիւզօն։ Բժիշկը, քահանային պէս, իր նուիրական պար-տականութիւնները ունի. եթէ այդ պարտականութիւնները չկատարէ, այդ բժիշկը թշուառական մը կը նկատուի։

—Կրնայ ըլլալ որ բժիշկ մը իր յա-ճախորդները բժշկելու պարտական ըլ-լայ, սակայն դուք այս մարդիկը դեռ ամենեւին չէք ճանչնար։

—Ասկէ ի՞նչ կ'ելլայ. քանի որ իմ օգնութեանս պէտք ունին, պէտք է որ երթամ։

—Թերեւս ծննդաբերութեան խնդիր մըն է։

—Դուն ա՛յսպէս կը մեկնես կոր նա-մակը։

—Անպատճառ սանկ ըլլալու է. ձեր աչքը վախցնելու համար «կեանք մը ձենէ կախում ունի» խօսքը աւել-ցուցեր են... Երբ մարդ Բարիզէն մին-չեւ հոս ճամբորդէ, ապահովաբար մեռ-նելու վրայ չըլլար։ Ասիկա յայտնի բան է։ Արդէն ժամն ալ տասնուկէս է, ար-չալոյսին կ'երթաք։

—Աղէ՛կ, աղէ՛կ, կօչիկներս տո՛ւր, Սիւզօն։

—Ի՞նչ, պարոն, սանկ օդին դուրս ելլել կ'ուզէք կոր։

—Այո՛, կ'ուզե՛մ, որովհետեւ պէ՛տք է։

—Բայց, պարոն, սակայն...

—Կարճ կապէ՛, ընդմիջեց Պ. Լըրու-այէ. տարուան մէկ ծայրէն մինչեւ միւսը կամքերդ կը կատարեմ կոր. այսօր ալ դուն իմ ըսածս ըրէ։

Տոքթորին խօսելու կերպէն յայտնի էր թէ որոշումը տուած էր ա՛լ։ Սիւզօն հասկցաւ թէ դիմադրելը անօգուտ էր։

—Քանի որ անպատճառ երթալ կ'ու-զէք կոր, սանկ օրով կօչիկ չի հագ-նուիր. եթէ կ'ուզէք ձեր տրեխները տամ. գետնին վրայ տասը մատ ջուր կայ...

—Տրեխներս տուր նայիմ, այսպէ-սով հողաթափներս ալ չեմ հաներ։

—Ձեզի ընկերանա՞մ, պարոն։

—Ի՞նչ ընելու համար։

—Որպէս զի ճամբան գլուխնիդ փոր-ձանք մը չգայ։

—Չէ՛, Սիւզօնս, պէտք չէ. ես մի-նակս կրնամ անձրեւին ու հովին դի-մադրել. դուն քու չրջազգեստովդ գիս աւելի անհանգիստ կ'ընես... ինչ որ է, ադ գաղափարդ մէկդի դի'ր... դուն վառարանին քովը ինծի սպասէ...

—Որպէս զի անձկութենէս մեռնիմ։

—Չես մեռնիր, աղջիկս, եթէ անձ-կութեանդ պատճառաւ հիւընդնաս, ես քեզի կ'աղեկցնեմ... ահա՛ պատրաս-տուեցայ, լապտերս տուր նայիմ...

Վերոյիշեալ կարճ խօսակցութեան միջոցին, տոքթորը իր պզտիկ կեղծամը գլուխը անցուց և աս կեղծամին վրայ ալ՝ մինչեւ ականջները իջնող գլխարկ մը դրաւ։ Իր ոտքերը՝ հողաթափներուն հետ մէկտեղ, ահագին տրեխներու մէջ կորսուեցան։ Այս արդուզարդովը բարի տոքթորը չատ զաւեշտական երե-ւոյթ մը ունէր։

Սիւզօն՝ լապտերը խոհանոցին մէջ վառելով, զայն իր տիրոջը յանձնեց։

—Հովանոց պիտի առնե՞ք, հար-ցուց։

—Ի՞նչ հարկ կայ. աս օդով հովա-նոց չի բռնուիր։

—Գոնէ չուտ եկէք։

—Կարծեմ չես երեւակայեր որ ճամբան պիտի խաղամ։

Տոքթորը դուրս ելաւ։ Սիւզօն՝ մին-չեւ ցանկապատը անոր ընկերացաւ՝ հա-կառակ զայն ետ դարձնելու համար տոքթորին ըրած ջանքերուն։

Հազիւ թէ ցանկապատին դուռը գոցուած էր տոքթորին ետեւէն, երբ երկու մութ ստուերներ, որոնք խաւա-րին խորհրդաւորութիւններուն մէջ կը կորսուէին, Պ. Լըրուայէի պարտէզին պատերուն ետեւէն դուրս ելան և սկը-սան անոր հետեւիլ տասնըհինգ-քսան քայլ հեռաւորութեամբ, աչքերնին յա-ռած տոքթորին ձեռքէն կախուած լապ-տերին աժգոյն ցոլքերուն։

Այս երկու ստուերները երկու հոգի էին, մէկը բարձրահասակ, իսկ միւսը միջահասակ, որոնք ընդարձակ վերար-կուներու մէջ փաթթուած, իրենց գլ-խարկները՝ մինչեւ աչուընին իջեցած էին։ Տոքթորը այս երկու մարդիկը չէր նշմարած և իր ճամբան կը չարունա-կէր։

Ցորեկ ատեն, աղուոր օդով մը և անցանելի ճամբաներէն երթալով, կա-րելի էր քառորդէ մը հասնիլ այրի տի-կին Բուժօ-Բիւմօի տունը, սակայն խաւարը անթափանցելի էր. տեղատա-րափը կը չարունակէր իր առաջին թա-փովը, և հովը ծերուկ բժիշկին կուրծ-

ՔՐԵՏԻ ԼԻՕՆԷ

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ 31 ՀՈԿՏ 1902ի

ՊԱՐՏՔ	ֆրանք
Ստուելին մէջ գտնուած դրամ	1175'8675 26
Թղթապանակ	96906 37·65
Ուղղս	23'777656 90
Ընթացիկ հաշիւներ	3€599 837.71
փոխառուութիւններ	201971843·82
Պարտաթղ. արժեթղ. եւն.	9357318 0
Անշարժ կալուածք	35000030.—
անապանդ	329770 2 91
Ֆրանք	17 6 76172 34

ՊԱՀԱՆՋՔ	
Պահեստի տրուած դրամ	566 6 66 97
Ընթացիկ հաշիւներ	667975516 5
Ընդունուած փոխանակագիրներ	039 7:68 39
Վճարելի պարտամուրհականներ	31931075. 2
Զանազանք	7 3659 i 71
Պահեստի դրամ	100 00000.—
Դրամագլուխ ամբողջ վճարուած	250000000.—
	1796576472 34

Այս հաշուեկշիռը տնօրէններուն համաձայն է

Վարչ. Խորհրդոյ Նխգհ. Ընդհ. Տնօրէն
Հ. ԺԵՐՄԷՆ Ա. ՄԱԶԵՐԱ

ԹԱՇՃԵԱՆ ԵՒ ԵՐԷՑԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

կանանց զգեստներու եւ նորաձեւութեանց վերաբերեալ ամեն տեսակ պիտոյից

Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 322, Քոնքորտիայի դէմ

Թաշճեան հանրածանօթ տունը, որ 30 տարիէ ի վեր իր յարգելի յաճախորդներուն համակրութիւնը գրաւած է իր ապրանքներուն լաւութեան, տոկունութեան և ճաշակի մասին, իր բազմաթիւ յաճախորդները գոհացնելու նպատակով Երէցեան եղբարց հետ միացած, նոր և աւելի մեծ ուժերով. յիշեալ եղբարց Եւրոպա բնակող եղբօրն և ներկայացուցչին միջոցաւ բերել տուած են անգլիական, ֆրանսական և գերմանական կիներու զարդեղէնի ամէն նիւթեր և ստորեւ նշանակեալ կանացի զգեստներու յատուկ ամէն պիտոյք: Յաճախորդաց փափաքին գոհացում տալու համար վերջին գին (Prix fixe) լաւ դրութիւնն ալ մտցուցած են վաճառատան մէջ չափաւորելով ապրանքներուն գինը, որով կը խնդրուի յաճախորդներէն որ ձմեռնամուտի պիտոյքն հոգալու համար հաճին այցելել սոյն վաճառատունը, վստահ ըլլալով որ խիստ գոհ պիտի մնան: Վաճառատան մէջ կը գտնուին ձմեռուան հովանոցներ խիստ աժան գիներով, քթան և մետաքս թաշկինակներ, բուրդէ, բամբակէ և ֆիլտիքօսէ գուլպայ, ֆանէլա և քաշքօռսէներ, բամբակէ, բուրդէ, մետաքսէ և այծեմորթէ ձեռնոցներ, ուս պօաներ և վզի էշառպ քռավաթներ, սեղմիրան (corset), օծիքներ՝ մաշէն և պռօտէ, գլխու փիւրս, քարիւշո, չալ և անատոլուզներ, թաֆթա, թաֆթալին, աթլազ, բօնժէ, բօլօնեզ և մուսոլլէն սօւա, կազ և քռէփ անկլէ, թիւլ և վուալ, թալիչ, ժիլէցու բլինէներ, քաբիթօնէ և վաթկա, նանզուք և Թաղալթան, սուայեէթ, սաթինէթ, ֆրուֆրուի, խալինաթոյի, քրուազէի և տուալը փասի ճոխ մթերք, բիքէ, միսօցու մուարէներ, չրջազգեստի համար ֆանէլա, ֆանէլա միսօներ, տանթէլ անկլէզ, չանթիյեր, վալանսիէն և անթրըտէօ, մետաքսեայ կալօններ, բասօմանթըրի, ամէն տեսակ պրօտըրիներ, մետաքս (double face, moirée, taile) և թաւշեայ ժապաւէններ ֆանթէզի գօտիներ, են. են.: 15 10

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ծնդելու համար թէ գիշեր առեն տպարանիս մէջ ո՞րչափ թերթ կը տպուի, ո՞րչափը կը սպառի, և յետոյ ո՞րչափ թիւ մնայ կը դարձուի, որոշած ենք «Սուրհանդակ»ի իւրաքանչիւր թիւին վրայ յատուկ կնիք մը զարնել: Ուստի թէ՛ Պոլսոյ եւ թէ գաւառի բոլոր ընթերցողներէն կը խնդրենք որ եթէ այսուհետեւ իրենց ստացած «Սուրհանդակ»ի թիւերուն մէջ առանց կնիքի օեւէ օրինակ մը գտնուի, հաճին գրկել ուղղակի թերթիս մնօրէնութեան և մէկ թիւի համար պիտի ստանան մէկ ամսուան «Սուրհանդակ»:

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ՀԱՍՈՅԹՆԵՐՈՒ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

48ՐԴ ՇԱԲԱԹ, 1902 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 26էն ԴԵԿՏ. 2

ՀԱՅԴԱՐ ՓԱՇԱ-ԷՍՔԻՇԷՀԻՐ ԳԻԾ

ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒԱԾ ԳԻԾ 578 ՔԻԼՕՄԵՏՐ

Քիլոմեդրի տարեկան հասոյթը

Փոխադրութիւն	Ներկայ շրջան Թրգ.		Նախորդ շրջան Թրգ.		Տարբերութիւն յաւելում ֆրանք		Նուազում ֆրանք	
Շաբթուան մէջ	16255	86	14317	71	1938	15		
Նախորդ շաբաթներու	14148	89	12594	75	1554	14		
Յունվար 1էն	14192	79	12630	65	1562	14		

ԷՍՔԻՇԷՀԻՐ-ՔՕՆԻԱ ԳԻԾ

ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒԱԾ ԳԻԾ 445 ՔԻԼՕՄԵՏՐ

Փոխադրութիւն	Ներկայ շրջան Թրգ.		Նախորդ շրջան Թրգ.		Տարբերութիւն յաւելում ֆրանք		Նուազում ֆրանք	
Շաբթուան մէջ	6945	51	6165	78	779	73		
Նախորդ շաբաթներու	6901	66	5108	16	1793	50		
Յունվար 1էն	6902	58	5130	20	1772	38		

ՀԱՄԻՏԻՅԷ ՖԷՍԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ, ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ՃԱՄԲԱՆ, ԹԻՒ 21

Կ. Պոլիս, Ֆէրիքէօյի մէջ մեր հաստատած Համիտիյէ ֆէսի գործարանը փակուած ըլլալով, մասնաճիւղերն ու խանութներն ալ գոցուած էին:

Սկիզբէն ի վեր մեր գործարանին արտադրած ֆէսերը շատ գեղեցիկ են ու գոյներնին չեն նետեր և անձրեւէն ալ բնաւ չեն աւրուիր:

Յարգոյ յաճախորդները անսած ու հաստատած ըլլալով նաև թէ այս ֆէսերը երբ թրջուին, առանց կրակի յուցուելու չորնալով, բոլորովին նոր երեւոյթ մը կը ստանան, անոնց վաճառուած տեղերը կը փնտռէին:

Արդ, կը ծանուցանենք թէ ժամանակէ մը ի վեր կ'աշխատէինք մեր գործարանին մեքենաներն ու գործիքները կատարելագործեալ վիճակի մը հասցնել, որով քիչ ատենէն մեր գործարանը վերաբացուելով, շատ կանոնաւոր կերպով գործելու պիտի վերսկսի:

Նոյնպէս կը յայտարարենք թէ շատ հոգ պիտի տարուի գործարանին արտադրած ֆէսերուն տեսակին համար և հիմակուանները առաջիններէն աւելի գեղեցիկ, դիմացկուն և ձեւաւոր ընելու համար ամէն զոհողութիւն պիտի գործադրուի:

Գործարանիս այս անգամ արտադրելիք ֆէսերը շատ աժան պիտի ըլլան, և բաղդատմամբ առաջուան գիներուն, 30 առ հարիւր աժանութիւն մը պիտի ներկայացնեն յարգոյ յաճախորդներուն:

Մեր նպատակը արդէն սաչէս կրնանք ամփոփել. — Մրցիլ արտասահմանէն եկած ֆէսերուն հետ՝ չափազանց աժան ծախելով, մեր գործարանը յառաջ տանիլ, և այս պայմաններուն մէջ քիչ շահով գոհ ըլլալ:

Համիտիէ ֆէսի վաճառման կեդրոնատեղին է,

Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Թրամուէյի ճամբան, 21 թիւ խանութը:

Գործարանս սոյն վաճառատունէն զատ, Կ. Պոլսոյ մէջ ուրիշ վաճառատուն չունի:

Մեր յարգոյ յաճախորդները յիշեալ վաճառատան մէջ կրնան գտնել ամէն ատեն իրենց ճաշակին համեմատ շատ գեղեցիկ ֆէսեր, որոնք հետեւեալ գիներով կը վաճառուին.

Ասկէ առաջ 13 ղրշ.ի ծախուած մէջը արլզով ֆէսերը $8^1/_2$ ղշ.ի:

10 ղրշ.ի ծախուած մէջը կրկնակ ֆէսլինիը՝ 7 ղշ.ի:

8 ղրշ.ի ծախուած մէջը խսիրով ֆէսերը՝ $5^1/_2$ ղշ.ի:

Եւ 5 ղշ.ի ծախուած մէջը տիպէքով ծածկուած ֆէսերը՝ 4 ղշ.ի:

Անոնք որ Համիտիէ ֆէսի գործարանին ֆէսերէն հատ մը առնելով գործածեն, մէկ կողմէն արտասահմանի ֆէսերը առնելով չաբաթը 2-3 անգամ կաղապարել տալու ծախքերէն և աւելորդ ծախքէն կ'ազատին, և միւս կողմէ ալ գեղեցիկ ու դիմացկուն ֆէսեր գործածելու առիթը կ'ունենան:

Տեղւոյս հասարակութիւնը որ միշտ տեղական արտադրութիւնները կը քաջալերէ, անշուշտ մեզ ալ պիտի քաջալերէ, ամենքնտիր ֆէսեր հրապարակ հանել կրնալու համար:

Անոնք որ կը փափաքին Պոլսոյ մէջ զանազան տեղեր խանութներ բանալով մեր ֆէսերը վաճառել, պէտք է դիմեն Պէօյիւք Եէնի խան, թիւ 37-38 սենեակները, վաճառականութեամբ զբաղող Նազարէթ և Միհրան Մուրատեան եղբայրներուն, որոնք գործարանիս առեւտրական գործերով կը զբաղին:

Համիտիէ ֆէսի գործարանը՝ Օսմ. Կառավարութեան բոլոր քաղաքներուն և գաւառներուն մէջ գործակալներու և յաճախորդներու պէտք ունենալով, 27 ղշ.նոց թղթադրոշմ ղրկողներուն անմիջապէս 5 ֆէս և գործարանիս վաճառման կանոնները պարունակող ցանկը պիտի ղրկուին:

Մեր հասցէին եկած նամակներուն պատասխանները անմիջապէս կը ղըրկուին:

Թէ՛ Կ. Պոլսէ և թէ Օսմ. Կառավարութեան ամէն կողմերէն առնուած յանձնարարութիւնները մէկ տեսակին վրայ 50 հատէն պակաս չեն ընդունուիր:

Կ. Պոլսոյ մէջ ալ փոքրաքանակ ապրանք ծախող վաճառատունս 1էն մինչև 20 հատ կրնայ ծախել: 8—5

ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

ՊՈԼԻՍ, ԶԱԲՄԱՔՃԸԼԱՐ ԵՕՔՈՒՇ Թ. 50

Ղալաթիա Նիւքսէր գալտըրըմ թիւ 695

Գրատունս Ղալաթիա Նիւքսէք գալտըրըմ մասնաճիւղ մը բացած ըլլալով, ըստ առաջնոյն կը գնէ եւ կը վաճառէ ամէն տեսակ հին թէ նոր գրքեր, գործածուած դրօշմաթուղթեր, կը պատրաստէ տպագրական և կազմի գործեր:

Կազանզի առթիւ մեծ մթերք օրացոյցներու, ոսկեզօծ և թաւշեայ աղօթագրքերու են.: Մեծ զեղչ, ապառիկ վաճառում, (երաշխաւորութեամբ) վարձքով կուտայ ամէն տեսակ վիպասանութիւններ.— Աժան, միշտ աժան: Նոր հրատարակութիւն.—Ա. Ծարուքիւննեան «Լքուած Բնար» գին 5 ղշ.: 20—8

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER Manufacturing Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները՝ զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմերը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել: Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն:

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ

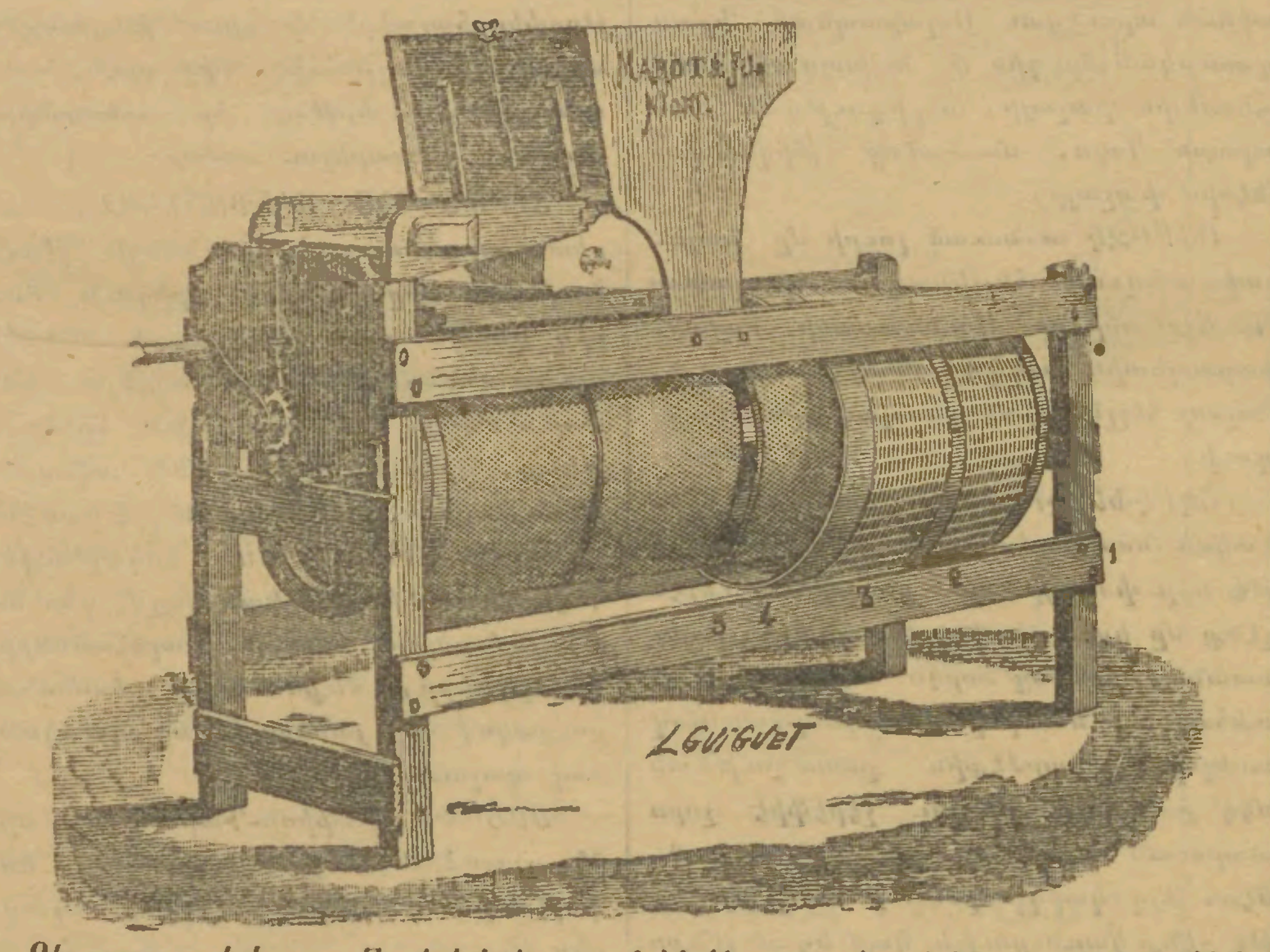
Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝

ԲԵՐԱ(Շիշլի ճամբայ, Պօն-Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343կրկին:
(Շիշլի ճամբայ, Կալաթա Սէրայի դիմաց:
ՂԱԼԱԹԻԱ(Սինկէր խան Թիւնէլին ետեւ:
(Թրամուէյի կայարանին դիմաց:
ՊՈԼԻՍ(Սուլթան Համամ թիւ 2:
(Սուլթան Պայազիտ թրամուէյի կայարանին դէմ թիւ 13:
ՍԿԻՒՏԱՐ(Չարշը Պօյու թիւ 140:

Ընկերութեան ընդհանուր կեդրոնատեղին է Բերա, Մեծ-Փողոց թիւ 34: կրկին՝ Սարգիս պէյ Տիւզեանի տունը:

Կե.ձեռնն չփոխադրելու համար քերթ նշանին ուշադրութիւն ընելու է:

ՖՐԱՆՍԱՆԸՆ ՄԷՇՀՈՒՐ "ՄԱՐՕ„ ՖԱՊՐԻԳԱՍԸՆԸՆ ԷԼԷԿ ՄԱՔԻՆԱՍԸ ԹՐԻԷՕՐ (TRIEUR)

Զիւրրայա պիլխասսա Թավսիյէսի լազըմ կէլէն պու միւքէմմէլ ալէթին էհէմմիյէթ վէ ֆայտէսի տէրէճէի վիւճուտտէ տիր: Էյի ճինս պուղտայ մահսուլը ալաբիլմէք իչին, հէր հալտէ էյի թօխում զէրր իթմէք, վէ միւնթէխապ էյի թօխումըգ էլտէ իտէպիլմէք իչին տէ գալպուրէյի մութլագա պու մաքինատան կէչիրմէք լազըմ տըր: Պու ճիհէթ պիւթիւն էրպապը ֆէննը զըրաաթըն վէ եէրլի պուղտայլարըն բիւզասընըն հիմայէսի նօգթայի նազարընտան իչի արիզ ու ամիգ թահգիգ ու թէճրիպէ իթմիշ օլան Տէրսաատէթ Թիճարէթ վէ Զիրաաթ Օտասընըն տախի թաւսիյէ իթմիշ վէ թաստիգ էյլէմիշ տիր:

Պու ալէթը միւքէմմէլ՝ արբա վէ պուղտայ միյանընտա պուլընան չավտար վէ եուլաֆ վէ ֆիյ վէ գարամուգ վէ սաիրէ կիպի եապանը թօխումլարըն քեմալ ֆէտայիյէթ այըր այըր այըրըլայարագ, պուղտայը կիւզէլճէ թէմիզլէտիւքտէն սօնրա անըն ուֆագ վէ օրթա պօյլարընը տախի թէֆրիգ իտուպ՝ այըր թօխումլուղա գուլլանըլաճագ գուլվէքիլի վէ իրի տանէլի պուղտայի թէֆրիգ իտէր քի վիւրբայա լազըմ օլան տա պու տըր:

Մուխթէլիֆ պօյլարտա օլան պու մաքինա, վէ տիւկեր հէր նէվ էտէվաթը զըրաիյէյի միւքէմմէլէ՝ Գալաթատա Մահմուտիէ ճատտէսինտէ Թ. ՄՈՒՏՕՎԱՔ վէ ՇԻՒՐԷՔԱՍԸՆԸՆ 57 նումերօլու մաղազալարընտա սաթըլմագտա տըր:

ՈՒՆԻՕՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1828-1829ին Ի ՓԱՐԻԶ

ՎԱՆՏՈՄԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ, ԹԻՒ 9 ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900 տարւոյ վերջը հատուցուած վնաս	252	միլիոն	ֆրգ.
1900ին գանձուած ապահովագին	21	»	»
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ	107	»	»
Ապահովագրուած դրամագլուխ	19	միլիառ	

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900 տարւոյ վերջը հատուցուած վնաս	120	միլիոն	ֆգր.
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ	260	»	»
Դրամագլուխ և պահեստի դրամ	153	»	»
1900ին գանձուած ապահովագին	17	»	»

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԸ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ կ'ընէ Թուրքիոյ մէջ, խիստ նպաստաւոր պայմաններով և գիներով:

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂԸ կեանքի վրայ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ կ'ընէ Արեւելքի համար մասնաւոր եւ զեղչեալ սակացոյցերով:

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄ. ՊԱՅՔ. ԴԱՆՔԱՆ

Արեւելքի ընկերութեան կեդրոնատեղին՝ ՂԱԼԱԹԻԱ, Օսմ. Պանքային դիմացը.

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս, Սուլթան Համամ, Թօփալեան խան

Թօփալեան խանի յիշեալ մեծ վաճառատունը որ հանդերձեղէնաց վաճառատուներուն էն հինը և էն նշանաւորն եղած է, բնաւ իր անունը և տեղը փոխած չէ, և իր տէրը, Գ. Էրմէնեան վաճառատան գործառնութեանց մէջ աւելի կանոնաւորութիւն մտցուցած է:

Կը ծանուցուի յաճախորդներուն թէ Թօփալեան խանի շրջակաները զանազան անուններով և վերջերս բացուած հանդերձեղէնաց վաճառատուները Գ. Էրմէնեան և Ընկ. վաճառատուներուն հետ ո և է յարաբերութիւն և կապակցութիւն չունին: Հետեւաբար յաճախորդները կը հրաւիրուին դիմել Թօփալեան խանի վաճառատունը:

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐՆ ԱԼ ԲԱՑ Է

ԹԷՅ, խնայողական նախաճաշ
ԹԷՅ, ժմնդարար
ԹԷՅ, մարսողական
ԹԷՅ, առողջապահիկ

Մեր վաճառատան սանէպ սանէպ կը համնին Հնդկաստանի, Սեյլանի, Չինի և Ճավայի ընտրելագոյն ապրանքները

ԹԷՅԵՐ

որոնք մեծ քանակութեամբ կ'սպառին: Այս անգամ հասած և համնելիք լաւագոյն թէյեր շատ գոհացուցիչ գնով կը վաճառուին. տուներու մէջ գործածելու ԹԷՅԵՐ շատ խնամով զատուած են որոնք գոհ կը թողուն այցելուները:

Այցելեցէք ԱՒԵՏԻՍ ԱԼԷՄԵԱՆԻ վաճառատունը Թահմիզ փողոց, թիւ 49 Կ. Պոլիս:

Գաւառներէ յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին գոհացուցիչ պայմաններով: 104—16

ՏՈՔԹՈՐ Լ. ՄԱԼԽԱՍԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ-ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Մասնագէտ կանանց հիւանդութեանց (Վկայեալ Բարիզեն)

Կը դարմանէ ներքին ու արտաքին հիւանդութիւններ, կը կատարէ վիրաբուժական գործողութիւններ՝ վերջին կատարելագործեալ դրութիւններով: Բարիզի, Նանսիի հիւանդանոցներուն մէջ երկար տարիներ օգնականութեան (էքսթերն) պաշտօնը վարած ըլլալով, գործնական ու փորձառական երկարաժամ ուսումնասիրութիւններ ընելէ վերջը, այս անգամ Կ. Պոլիս եկած և հաստատուած է Բերա, Թարլա Պաշը, թիւ 136:

Ծանօթ.—Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն վերջը իր բնակարանին մէջ, ժամը 1—4 (Ը. Ե.): Երեքշաբթի օրերը միեւնոյն ժամուն ձրիաբար կը դարմանէ կարօտ հիւանդները:

ՏՔԴ. Յ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Մասնագէտ բժիշկ մորթի, Գաղղիական ախտի, Այրերու եւ կիներու ծննդական գործարաններու եւն. հիւանդութեանց

Յիշեալ բժիշկը, որ 15 տարի շարունակ պաշտօնավարած է Փարիզի և Նիւ Եօրքի հիւանդանոցներուն մէջ, ուր վերոյիշեալ հիւանդութիւնները մասնաւոր ուսումնասիրած էն, և որ 5 տարի չափ ալ Եւրոպայի այդ հիւանդութեանց յատուկ նշանաւոր հիւանդանոցներուն մէջ ուսումնասիրութիւններ կատարած, և գոր Ճակամ փորձիր ըրած է, և այս կերպով նոյն հիւանդութիւններու բուժման ամենավերջին միջոցներուն մէջ ձեռնհասութիւն ձեռք բերած, այժմ հաստատուած է Բերա Պէօյիւք Բարմագ գաբու թիւ 10 առնէ և կէս օրէն մինչեւ ժամը 11 կը գտնուի Պոլիս, Պաղչէ գափու, պահանջոյին դիմացը, Քիւչիւքեան դեղարանը, ուր կը դարմանէ վերոյիշեալ հիւանդութիւնները, որչափ ալ հինցած ըլլան ատոնք: Ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ աղքատները: 100—16

քին զարնուելով, բարի մարդը չէր կրնար յառաջանալ և ատեն ատեն կը ստիպուէր կանգ առնել ու ետ ետ քաշուիլ:

Պ. Լըրուայէ՝ հազիւ կէս ժամէն կրցաւ հասնիլ Բարգ-օ-Պիչը, ուր ինչպէս նամակին մէջ ըսուած էր, անհամբերութեամբ կը սպասէին իրեն:

Այս վիլլային ներքին ու արտաքին կողմերը կը փայլէր յաւակնոտ անճաշակ ճոխութիւն մը, զոր Բարիզի շրջականերուն ճարտարապէտները՝ իբր նորօրինակութեան ու ճոխութեան նըշան մը կը նկատեն: Այս վիլլան՝ միջնադարեան կերծ ճաշակով մը շինուած էր և ետեւի կողմը ունէր պզտիկ պարտէզ մը:

Տքդ. Լըրուայէ՝ ցուրտէն դողդղացող ձեռքով մը դուռը զարկաւ:

Դուռը անմիջապէս բացուեցաւ:

Բաւական երիտասարդ ու գրեթէ գեղեցիկ սենեկապանուհի մը, որուն դէմքին վրայ, տեսակ մը չարամիտ ու լիրբ արտայայտութիւն կար, նորեկը առաջնորդեց զարդարուն սենեակ մը:

Եւ բժիշկին այս այլանդակ ու գրեթէ ծիծաղելի հագուստ կապուստը տեսնելով, հազիւ կրցաւ զսպել հեգնոտ ծիծաղ մը, որ քիչ մնաց չըթունքներէն պիտի թռչէր:

—Արդեօք Պարոն Տօքթօր Լըրուայէի հե՞տ է որ խօսելու պատիւը ունիմ, հարցուց սենեկապանուհին՝ ջանալով լըջութիւնը պահել:

—Այո՛, օրիո՛րդ, նոյն ինքն Տքդ. Լըրուայէի հետ:

—Այն ատեն, պարոն, հաճեցէք ինծի հետեւիլ:

—Հիմա, օրիորդ. սակայն վայրկեան մը ներեցէք որ սւրունքս հանեմ:

Բժիշկը՝ գործքը խօսքին միացնելով, լապտերը մէկ կողմ դրաւ և տրեխները, գլխարկը, կեղծամը ու վերարկուն հանեց և իր տձեւ հարմնակէն դուրս ելլող թիկնոցիկի մը պէս, տարօրէն երեւցաւ իր արդուզարդին ամբողջ վայելչութեամբը, ճերմակ փողկապովը, սեւ ժիլէյովը, սեւ բանդալոնովը, պարահանդէսի զգեստով մը գրեթէ, բացի հողաթափներէն:

Պ. Լըրուա է այսպէս կերպարանափոխուելով, զաւեշտական երեւոյթ մը ունենալէ կը դադրէր: Սենեկապանուհին ա՛լ չէր խնդար: Եւ ձեւքը մամ մը բռնած, արագօրէն սանդուխներէն վեր ելլելով, առաջին յարկը հասաւ և հոն սենեակի մը դուռը բանալով, բարձրաձայն արտասանեց.

—Պ. Տքդ. Լըրուայէ:

Բժիշկին մտած սենեակը տեսակ մը զարդասենեակ էր, որուն պատերը ծածկուած էին պարսկական գորգի նըմանողութեամբ նկարուած թուղթերով: Չափազանց զուռնաւոր կերպաս մը կը ծածկէր նստարանները և թիկնաթոռները: Բոյը կը ճարճատէր շըմինէին մէջ, որուն վրայ երկու լամբարներ զըրուած էին:

Պ. Լըրուայէ առաջին անգամ զարգասենեակ մտնելուն կարծեց թէ հոն իրմէ զատ մէկը չկար: Սակայն աւելի ուշադրութեամբ նայելով, նշմարեց կին մը որ նստած կամ աւելի ի եւ թաղուած էր ընդարձակ բազկաթոռի մը մէջ, կռնակը դարձուցած այն դուռին, ուրկէ ներս մտած էր տօքթորը:

Այս կինը գլխի թեթեւ օրօրումով մը որ իբր բարեւ մը պէտք էր թարգմանուիլ, պատասխանեց տօքթորին յարգալիր խոնարհութեան:

—Պարո՛ն, — ըսաւ՝ հարցուտ կիներու յատուկ այն յաւակնոտ չեչտով զոր կը գործածեն իրենցմէ ստորինի մը հետ խօսելու բարեհաճած ատեննին — շնորհակալ եմ որ ձեզի ուղղած հրաւէրս առանց յապաղումի կատարեցիք եւ վստահ եղէք որ չպիտի զղջաք:

Խնդրեմ, նստեցէք:

Տօքթորը այս տարօրինակ ընդունելութենէն քիչ մը զարմացած, եւ խօսակցուհիին խօսելու կերպէն գրաւուած, շըմինէին մօտ թիկնաթոռի մը մէջ նստաւ:

—Աղնուական կին մը ըլլալու է, ըսաւ ինքնիրեն:

Այս բարի մարդը զանազան կլասերու մէջ մեր ընթերցողներուն առջեւ արդարացնելու համար, փութանք աւելցնել թէ անիկա ազնուական դասակարգը ո՛չ մէկ կերպով չէր ճանչնար եւ զայն ո՛չ մօտէն ոչ ալ հեռուէն չէր տեսած:

Յիշեալ կինը անորոշ տարիք մը ունէր եւ հաւանականաբար ու միայն երեւցածէն դատելով, քառասունըհինգ կամ քառասունըութը տարու ըլլալու էր: Թերեւս յիսունն ալ անցուկ էր իրականին մէջ: Սակայն ասիկա կարելի չէր զանազանել: Ինչպէս կրնաք թուել արծաթ թելերը անոնց մազերու, որոնք սեւ սև գոյն մը ունին, և ինչպէս կրնաք նշմարել դէմքի խորշոմները՝ ճերմակ ու կարմիր գոյներու թանձր խաւին տակ: Կրնա՞ք հաւատք ընծայել ակռաներու այն կոյս ճերմակութեան, որուն պատիւը տիրոջմէն աւելի, թերեւս ծախողին կը պատկանի:

Այս դէմքը մէկ բառով՝ գեղեցիկ հնութեան մը վարպետ մէկ վերանորոգումը կը ներկայացնէր: Ժամանակին աղուոր էր եղած և դեռ կրնար տասներհինգ քայլ անդիէն ու կէս մութի մը մէջ, գեղեցկութեան պատրանքը տալ:

(Շարունակելի)